

ผ้าไหมล้ำค่า มหาสารคาม
Maha Sarakham Precious Silk

ผ้าไหมล้ำค่า มหาสารคาม
Maha Sarakham Precious Silk

“ผ้าไหมล้ำเลิศค่า มหาสารคาม”

โครงการเผยแพร่ประชาสัมพันธ์มรดกทางภูมิปัญญา “ผ้าไหมล้ำเลิศค่า มหาสารคาม”

จังหวัดมหาสารคาม

พิมพ์ครั้งที่ : 1 พ.ศ. 2566
จำนวน : 1,200 เล่ม
ISBN : 978-974-19-6100-9

ที่ปรึกษา นายเกียรติศักดิ์ ตรงศิริ ผู้ว่าราชการจังหวัดมหาสารคาม
นายธัญญวัฒน์ ชาญพินิจ รองผู้ว่าราชการจังหวัดมหาสารคาม
นายวิวัฒน์ อินทร์ไทยวงศ์ รองผู้ว่าราชการจังหวัดมหาสารคาม
นายนพสิทธิ์ อุดมสุวรรณกุล รองผู้ว่าราชการจังหวัดมหาสารคาม
รศ.ดร.ประยุทธ์ ศรีวิไล อธิการบดีมหาวิทยาลัยมหาสารคาม

บรรณาธิการ นายทม เกตุวงศา ผู้อำนวยการสถาบันวิจัยศิลปะและวัฒนธรรมอีสาน มหาวิทยาลัยมหาสารคาม

ผู้เขียน นายทม เกตุวงศา, นางฉวีวรรณ อรรถเศรษฐ์, นางสาวจงรักษ์ คชสังข์,
นายไกรวิทย์ นรสาร, นายนิพล สายศรี และนายณัฐพงษ์ ภูภักดี
สถาบันวิจัยศิลปะและวัฒนธรรมอีสาน มหาวิทยาลัยมหาสารคาม

ภาษาอังกฤษ ดร.อภิราตี จันทร์แสง และ ดร.พิลาณูช ภูชาวิโรจน์
คณะมนุษยศาสตร์และสังคมศาสตร์ มหาวิทยาลัยมหาสารคาม

คณะทำงาน นางสาวปราณี วงศ์บุตร หัวหน้าสำนักงานจังหวัดมหาสารคาม
นายพงษ์ศักดิ์ คณมะ พัฒนาการจังหวัดมหาสารคาม
นายชูชาติ ราชจันทร์ วัฒนธรรมจังหวัดมหาสารคาม

สำนักงานจังหวัดมหาสารคาม

โทรศัพท์ (66) 43777320 โทรสาร (66) 43777492

E-mail : sarabun_mahasarakham@moi.go.th

ภาพปกหน้า สมเด็จพระนางเจ้าสิริกิติ์ พระบรมราชินีนาถ พระบรมราชชนนีพันปีหลวง
(กรมหม่อมอินท, กระทรวงเกษตรและสหกรณ์)
ลายสร้อยดอกหมาก ลายผ้าประจำจังหวัดมหาสารคาม
(มรดกภูมิปัญญาผ้าไทย, <https://www.thaifabricwisdom.com/node/746>)
แผนที่ 13 ลายผ้า ประจำอำเภอ จังหวัดมหาสารคาม
(สุพิน ไตรแก้วเจริญ, สถาบันวิจัยศิลปะและวัฒนธรรมอีสาน มหาวิทยาลัยมหาสารคาม)

พิมพ์ที่ : บริษัท ลีโอ แลนเซ็ท จำกัด

‘Maha Sarakham Precious Silk’

The project aimed at disseminating wisdom heritage

Maha Sarakham Province

First Edition : 2023
Number of printing : 1,200 copies
ISBN : 978-974-19-6100-9

Advisors : Mr.Kiattisak Trongsiri Governor of Mahasarakham Province
Mr.Thanyawat Chanpinit Vice Governor of Maha Sarakham Province
Mr.Wiwat Inthaiwong Vice Governor of Maha Sarakham Province
Mr.Nopasit Udomsuwankul Vice Governor of Maha Sarakham Province
Assoc.Prof. Dr.Prayook Srivilai President of Mahasarakham University

Editor : Mr.Thom Gatewongsa Director of the Research Institute of
Northeastern Art and Culture,
Mahasarakham University

Written by : Mr.Thom Gatewongsa, Mrs.Chaveewan Akkasethung,
Ms.Jongrak Kotchasang, Mr.Kraiwit Norasan, Mr.Nipol Saisri,
and Mr.Nattapong Phupakdee
The Research Institute of Northeastern Art and Culture,
Mahasarakham University

Translated into English by : Dr.Apiradee Jansaeng and Dr.Pilanut Phusawisot
Faculty of Humanities and Social Sciences, Mahasarakham University

Coordinator Ms.Pranee Wongbut Chief of Maha Sarakham Governor’s Office
Mr.Pongsak Kanama Provincial Community Development Office
of Maha Sarakham
Mr.Choochart Rachajun Maha Sarakham Provincial culture

Maha Sarakham Governor's Office
Tel: (66) 43777320 Fax: (66) 043777492
E-mail: sarabun_mahasarakham@moi.go.th

Front Cover Her Majesty Queen Sirikit The Queen Mother
(The Queen Sirikit Department of Sericulture, Ministry of Agriculture and
Cooperatives)
Soi Dok Mak Pattern as the Maha Sarakham Provincial Pattern
(Thai Fabric wisdom, <https://www.thaifabricwisdom.com/node/746>)
Map of 13 Textile Patterns Representing Districts of Maha Sarakham Province
(Supin Traikaewcharoen, The Research Institute of Northeastern Art and
Culture, Mahasarakham University)

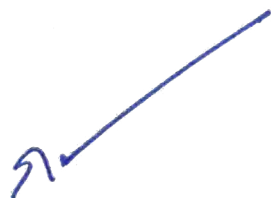
Printed by : Leo Lanset co.,Ltd

สารจากผู้ว่าราชการจังหวัดมหาสารคาม

จังหวัดมหาสารคาม ได้ดำเนินงานตามนโยบายที่สำคัญของกระทรวงมหาดไทย โดยการสนองพระราชปณิธานของสมเด็จพระนางเจ้าสิริกิติ์ พระบรมราชินีนาถ พระบรมราชชนนีพันปีหลวง ที่พระองค์ทรงงานด้านผ้าไทยมาตลอดระยะเวลาหลายทศวรรษ เพื่อให้เกิดการอนุรักษ์สืบสาน รักษา และต่อยอดมรดกภูมิปัญญาให้คงอยู่คู่ผืนแผ่นดินไทยและก้าวไกลสู่สากล ตลอดจนการสนองพระดำริสมเด็จพระเจ้าลูกเธอ เจ้าฟ้าสิริวัณณวรี นารีรัตนราชกัญญา ที่มีพระทัยมุ่งมั่นทรงสืบสาน รักษา และต่อยอด พระราชปณิธานของสมเด็จพระนางเจ้าสิริกิติ์ พระบรมราชินีนาถ พระบรมราชชนนีพันปีหลวง รวมทั้งการดำเนินโครงการ “ผ้าไทยใส่ให้สนุก” ตามพระดำริสมเด็จพระเจ้าลูกเธอ เจ้าฟ้าสิริวัณณวรี นารีรัตนราชกัญญา และมาตรการส่งเสริมและสนับสนุนการใช้และสวมใส่ผ้าไทยทำให้เกิดกระแสการสวมใส่ผ้าไทยของภาคส่วนต่าง ๆ อย่างแพร่หลาย ส่งผลให้เกิดการสร้างงาน สร้างอาชีพ สร้างรายได้ แก่ประชาชนและกลุ่มอาชีพต่าง ๆ

จังหวัดมหาสารคาม จึงได้จัดทำหนังสือ “ผ้าไหมล้ำเลอค่า มหาสารคาม” ตามโครงการเผยแพร่ประชาสัมพันธ์มรดกทางภูมิปัญญา “ผ้าไหมล้ำเลอค่า มหาสารคาม” ขึ้น เพื่อร่วมเฉลิมพระเกียรติและสำนึกในพระมหากรุณาธิคุณเนื่องในโอกาสสมหามงคล เฉลิมพระชนมพรรษา 91 พรรษา 12 สิงหาคม พ.ศ. 2566 สมเด็จพระนางเจ้าสิริกิติ์ พระบรมราชินีนาถ พระบรมราชชนนีพันปีหลวง ตลอดจนเป็นการเผยแพร่มรดกภูมิปัญญาการทอผ้าที่ชาวมหาสารคามได้สืบทอดมาจากบรรพชนจนกลายเป็นเอกลักษณ์อันโดดเด่น ดังปรากฏในคำขวัญประจำจังหวัด คือ “พุทธมณฑลอีสาน ถิ่นฐานอารยธรรม ผ้าไหมล้ำเลอค่า ตักสิลานคร” และในขณะเดียวกันจะเป็นหลักฐานที่แสดงถึงความทรงจำร่วมของชาวจังหวัดมหาสารคาม อันจะนำไปสู่ความตระหนักในคุณค่า ความสำคัญ และความร่วมมือในการสืบสาน ส่งเสริมสร้างสรรค์มรดกภูมิปัญญาการทอผ้าให้เกิดประโยชน์ต่อชาวมหาสารคาม ทั้งด้านคุณค่าทางวัฒนธรรม ด้านมูลค่าทางเศรษฐกิจ การสร้างแรงบันดาลใจแก่ลูกหลานชาวมหาสารคาม ในการต่อยอดสู่เศรษฐกิจสร้างสรรค์ในอนาคต

นายเกียรติศักดิ์ ตรงศิริ
ผู้ว่าราชการจังหวัดมหาสารคาม

Message from of the Governor of Maha Sarakham Province

Maha Sarakham Province has implemented important policies of the Ministry of Interior by responding to the royal aspiration of Her Majesty Queen Sirikit The Queen Mother who has been devoting herself to conserving, continuing, preserving and further continuing the wisdom heritage of Thai textile for several decades. In addition, her aspiration includes continuing the wisdom heritage to ensure that it will remain permanently in the land of Thailand, and it will move forward to the international level. This involves responding to the initiative of Her Royal Highness Princess Sirivannavari Nariratana Rajakanya who has a strong determination to continue the royal aspiration of Her Majesty Queen Sirikit The Queen Mother. The royal project titled “Have Fun with Wearing Thai Traditional Fabric” aims at promoting the use and wearing Thai traditional fabric in various sectors in order to create jobs, careers, and income for Thai people and various professional groups.

Maha Sarakham Province has written a book called “**Maha Sarakham Precious Silk**” based on the project aimed at disseminating wisdom heritage as a means to join in celebrating and being grateful for Her Majesty Queen Sirikit The Queen Mother on the auspicious occasion of the 91st Birthday Anniversary on 12 August 2023. In addition, this project has disseminated the heritage of weaving wisdom that the Mahasarakham people have inherited from their ancestors as shown in the provincial motto “**Isan Buddhist Diocese, a Place of Civilization, Precious Silk, and a City of Learning.**” It will also be a piece of evidence showing the collective memories of the people of Maha Sarakham Province which will eventually lead to raising awareness of value, importance and cooperation in inheriting, promoting and creating the heritage of weaving wisdom for the benefits of Maha Sarakham people with regard to creating cultural values, promoting economic values, and inspiring the descendants of Maha Sarakham people in furthering the creative economy in the future.

Mr. Kiattisak Trongsiri
Governor of Maha Sarakham Province

นายเกียรติศักดิ์ ตรงศิริ
ผู้ว่าราชการจังหวัดมหาสารคาม
Mr. Kiattisak Trongsiri
Governor of Maha Sarakham Province

นางพรศรี ตรงศิริ
นายกเหล่ากาชาดจังหวัดมหาสารคาม
Mrs. Pornsri Trongsiri
President of Maha Sarakham
Red Cross Association

สารบัญ

Contents

	หน้า		Page
ผ้าไหมล้ำเลอค่า มหาสารคาม สืบสานมรดกวัฒนธรรมจากบรรพชน	11	Maha Sarakham Precious Silk : Inheriting Cultural Heritage from Ancestors	11
มรดกผ้าทอเจ้าเมืองมหาสารคาม	19	Woven Fabric Heritage of the Ruler of Maha Sarakham	19
ผ้าไหมล้ำเลอค่า มหาสารคาม : พ.ศ. 2540 ลายสร้อยดอกหมาก ลายผ้าประจำจังหวัดมหาสารคาม	29	Maha Sarakham Precious Silk : Soi Dok Mak Pattern as the Provincial Pattern in 1997	29
ผ้าไหมล้ำเลอค่า มหาสารคาม : พ.ศ. 2559 13 ลายผ้าประจำอำเภอ	35	Maha Sarakham Precious Silk : 13 Textile Patterns Representing Districts of	35
ผ้าไหมล้ำเลอค่า มหาสารคาม : สืบสานพระราชปณิธานสมเด็จพระนางเจ้าสิริกิติ์ พระบรมราชินีนาถ พระบรมราชชนนีพันปีหลวง	53	Maha Sarakham Precious Silk : Inheriting the Royal Aspiration of	53
ผ้าไหมล้ำเลอค่า มหาสารคาม : สองพระตำริสมเด็จพระเจ้าลูกเธอ เจ้าฟ้าสิริวัณณวรี นารีรัตนราชกัญญา	65	Maha Sarakham Precious Silk : Inheriting the Royal Aspiration of	65
ยกระดับเพื่อส่งเสริมระบบเศรษฐกิจฐานราก	75		
- การยกระดับวัฒนธรรมผ้าทอตามแนวทางโมเดลเศรษฐกิจ BCG สู่การพัฒนาที่ยั่งยืน	80	Upgrading for Promoting Grassroots Economy	75
- การยกระดับวัฒนธรรมผ้าทอตามเป้าหมายการพัฒนาที่ยั่งยืน (SDGs)	83	- Upgrading Woven Culture based on BCG Economy Model	80
- การยกระดับวัฒนธรรมผ้าทอสู่แฟชั่นผ้าทอ	84	- Upgrading Woven Culture according to Sustainable Development Goals (SDGs)	83
- การยกระดับวัฒนธรรมผ้าทอด้วยนวัตกรรมย้อมสีธรรมชาติ	95	- Upgrading Textile Culture to Textile Fashion	84
		- Upgrading Textile Culture through Natural Dyeing Innovations	95
ภาคผนวก			
รายชื่อกลุ่มผู้ผลิต ผู้ประกอบการ OTOP ประเภทผ้าและเครื่องแต่งกาย จังหวัดมหาสารคาม	101		

ผ้าไหมล้ำเลอค่า มหาสารคาม :
สืบสานมรดกวัฒนธรรมจากบรรพชน

Maha Sarakham Precious Silk :
Inheriting Cultural Heritage from Ancestors

“...ยามว่างจากงานนา ผู้หญิงทอผ้า ผู้ชายจักสาน...”
“...ตำหูกบเป็นแจ ตำแพรปเป็นฝักกะต๋าด้อน เลี้ยงหม้อน บ่ฮู้โตลูกโตนอน บ่เป็นตาเอาผ้า...”
(ทอผ้าไม่เป็นมุมไม่เป็นผืน เลี้ยงไหมไม่รู้จักตัวที่ตีนตัวที่หลับ ยังไม่สมควรมีสามี)

วัฒนธรรมผ้าทอเป็นมรดกภูมิปัญญาที่สั่งสมและสืบทอดมาจากบรรพชน กลายเป็นเอกลักษณ์ที่โดดเด่นในวิถีชีวิตของชาวอีสาน นิยมใช้ผ้าฝ้ายเป็นเครื่องแต่งกายและเครื่องใช้ เช่น ชิ้น โสร่ง ผ้าขาวม้า เสื้อ ผ้าแพร ผ้าโพกศีรษะ หมอน ผ้าห่ม เมื่อไปร่วมประเพณี พิธีกรรม เทศกาลงานบุญ นิยมแต่งกายด้วยผ้าไหมที่สรรสร้างลวดลายอย่างประณีตงดงาม รวมทั้งใช้ผ้าทอเป็นสิ่งสักการบูชา เช่น เป็นของสมมาขอมาญาติผู้ใหญ่ในงานแต่งงาน เครื่องใช้ถวายพระสงฆ์ ธงหรือธงในบุญผะเหวด ผ้าห่อคัมภีร์ใบลาน เป็นต้น

Textile culture is a wisdom heritage that has been accumulated and passed on from the ancestors. It has become a distinctive identity of Isan people's way of life. Cotton fabrics are commonly used as costumes and utensils, such as women sarongs, sarongs, loincloths, blouses, satin, headdresses, pillows and blankets. When joining a tradition, a ceremony, a festival or a religious ceremony, Isan people prefer to wear silk with exquisite patterns. They regard woven fabric as a means of sacrifice. For example, woven fabric is generally presented as a gift to ask for forgiveness from senior relatives at a wedding. Moreover, it is normally used as utensils offered to monks. However, it is sometimes used as a flag or 'Tung' at Bun Pha Wet Fair or a wrapper of a palm leaf manuscript and etc.

หญิงสาวไหม สมัยรัชกาลที่ 5 พ.ศ.2449

(ที่มา หอจดหมายเหตุแห่งชาติ :

https://www.finearts.go.th/storage/contents/2021/06/detail_file/umpvHaeBD1blQFTSQM92kKROAnSyqwTUzRhgeRII.pdf)

Women weaving in the reign of King Rama V

(Retrieved from The National Archives of Thailand :

https://www.finearts.go.th/storage/contents/2021/06/detail_file/umpvHaeBD1blQFTSQM92kKROAnSyqwTUzRhgeRII.pdf)

ชาวมหาสารคามทอผ้า พ.ศ. 2506-2507

(ที่มา: Charles F. & Keyes and Jane E. Keyes:

<https://www.isangate.com/new/oldies-images/779-oldies-mahasarakam-3.html>)

Maha Sarakham weaving culture in 1963-1964

(Retrieved from Charles F. & Keyes and Jane E. Keyes:

<https://www.isangate.com/new/oldies-images/779-oldies-mahasarakam-3.html>)

จังหวัดมหาสารคามเป็นจังหวัดที่ตั้งอยู่กึ่งกลางของภาคอีสาน มีจุดเด่นด้านวัฒนธรรมผ้าทอ คือ มีการสืบสานมรดกวัฒนธรรมผ้าทออย่างต่อเนื่อง ส่งผลให้ในพื้นที่จังหวัดมหาสารคามยังคงปรากฏภูมิปัญญาการทอผ้าอย่างแพร่หลาย ทั้งการปลูกหม่อนเลี้ยงไหม การย้อมสีธรรมชาติ การทอผ้าลวดลายดั้งเดิมควบคู่กับลวดลายใหม่หรือลวดลายประยุกต์การออกแบบตัดเย็บเสื้อผ้าและเครื่องแต่งกาย จนได้รับการเชิดชูให้เป็นส่วนหนึ่งในคำขวัญประจำจังหวัด **“พุทธมณฑลอีสาน ถิ่นฐานอารยธรรม ผ้าไหมล้ำเลอค่า ตักสิลานคร”** โดยมีสายสร้อยดอกหมากเป็นลายผ้าประจำจังหวัด และมีลายผ้าประจำอำเภอทั้ง 13 อำเภอ ข้อมูลในปี พ.ศ. 2565 พบว่า จังหวัดมหาสารคามมีกลุ่มทอผ้าและกลุ่มแปรรูปผลิตภัณฑ์ผ้าทอที่ขึ้นทะเบียนกับกรมการพัฒนาชุมชน จำนวน 446 กลุ่ม มีรายได้เฉลี่ยต่อคน 23,540 บาท/เดือน (สำนักงานพัฒนาชุมชนจังหวัดมหาสารคาม การยกระดับผ้าทอพื้นเมืองมหาสารคามเพื่อส่งเสริมระบบเศรษฐกิจฐานราก 2565) และมีวิสาหกิจด้านปลูกหม่อนเลี้ยงไหม ย้อมสีธรรมชาติ และทอผ้า ที่ขึ้นทะเบียนวิสาหกิจชุมชน ในปี พ.ศ. 2566 จำนวน 243 กลุ่ม (ระบบสารสนเทศวิสาหกิจชุมชน กรมส่งเสริมวิสาหกิจชุมชน กระทรวงเกษตรและสหกรณ์ <https://smce.doae.go.th/index.php> สืบค้น เมื่อ วันที่ 10 พฤษภาคม พ.ศ. 2566) ดังนั้น มรดกวัฒนธรรมผ้าทอจึงเป็นต้นทุนทางวัฒนธรรมที่สำคัญในการพัฒนาทั้งด้านคุณค่าของเอกลักษณ์ทางวัฒนธรรมและการสร้างมูลค่าเพิ่มทางเศรษฐกิจ

Maha Sarakham people are continuously outstanding in continuing the weaving culture which has been passed on to them from their ancestors even though they might have been affected by some changes, such as the import of silk fibers, the replacement with artificial silk and the use of synthetic fibers in fabric dyeing. In many areas in Maha Sarakham province, weaving wisdom is still widely preserved and carried on which includes silkworm cultivation, natural dyeing, weaving of traditional patterns together with new patterns, modified patterns, and tailoring and dress design. These activities are actively and continuously supported by government agencies, private sector, civil society, academic sector and public sector. This support has resulted in making woven fabric beautifully unique as reflected in the provincial slogan **“Isan Buddhist Province, Civilization Settlement, Precious Silk, City of Academic Education.”** Woven fabrics are cultural capitals that help create added economic values and improve the quality of life of people in Maha Sarakham province.-In 2022, there were 446 weaving groups and woven fabric processing groups registered with the Department of Community Development with an average income per person of 23,540 baht/month. (Maha Sarakham Provincial Community Development Office. Raising the level of Maha Sarakham local weaving fabrics to promote the foundation economy. 2022.)⁸ In 2023, there was a group of sericulture enterprises, natural dyeing and weaving that was registered as a community enterprise. (Community Enterprise Information System, Department of Community Enterprise Promotion, Ministry of Agriculture and Cooperatives. <https://smce.doae.go.th/index.php>. Retrieved on 10 May, 2023.)

การสืบสานวัฒนธรรมผ้าทอชาวมหาสารคาม ปี พ.ศ.2565-2566
Maha Sarakham weaving culture in 2022-2023

การสืบสานวัฒนธรรมผ้าทอชาวมหาสารคาม ปี พ.ศ.2565-2566
Maha Sarakham weaving culture in 2022-2023

มรดกผ้าทอเจ้าเมืองมหาสารคาม

Woven Fabric Heritage
of the Ruler of Maha Sarakham

ตระกูลภานุทานนท์ ณ มหาสารคาม ได้เก็บรักษามรดกผ้าทอจากพระเจริญราชเดช (อูน) เจ้าเมืองมหาสารคาม คนที่ 3 และญาแม่ศรีสุมาลย์ภริยา ซึ่งเป็นผ้าและเครื่องแต่งกายของชนชั้นปกครอง ในสมัยรัชกาลที่ 5 และมอบมรดกผ้าทอที่สืบทอดมาจากบรรพชนไว้ให้ชาวมหาสารคามได้ชื่นชม ความงดงามและคุณค่าผ้าทอของบรรพชน

The Phawaputanon Na Maha Sarakham family in Maha Sarakham province has preserved the woven fabric inheritance from Phra Charoen Rajadej (Oun), the third ruler of Maha Sarakham, and his wife Ya Mae Srisuma, which were cloth and garment of the ruling class during the reign of King Rama V. The Phawa Phutanon family passed on the heritage of the woven fabrics inherited from their ancestors for the people of Maha Sarakham to appreciate the beauty and value of their ancestors.

หมวกต๋มปี๋และเสื้อเข็มขาบของพระเจริญราชเดช (อูน) เจ้าเมืองมหาสารคาม คนที่ 3 ใช้สวมใส่ในการว่าราชการและพิธีการ จัดแสดงที่พิพิธภัณฑ์เมืองมหาสารคาม
The hat and the shirt of Phra Charoen Rajadej (Oun), the third ruler of Maha Sarakham, were normally worn when performing administrative work and on special ceremonies, have been exhibited at Maha Sarakham Provincial Museum

ผ้าชิ้นใหม่ทอด้วยดินเงินต่อหัวต่อตีน มรดกผ้าทอจากพระเจ้าเจริญราชเดช (อูน) เจ้าเมืองมหาสารคาม คนที่ 3 และญาแม่ศรีสุมาลย์ภริยา จัดแสดงที่พิพิธภัณฑ์เมืองมหาสารคาม
The women silk sarong of Ya Mae Srisuma, Phra Charoen Rajadej (Oun)'s wife, have been exhibited at Maha Sarakham Provincial Museum.

ผ้าชิ้นใหม่ด้นชิดต่อหัวต่อตีน มรดกผ้าทอจากพระเจ้าเจริญราชเดช (อูน) เจ้าเมืองมหาสารคาม คนที่ 3 และญาแม่ศรีสุมาลย์ภริยา จัดแสดงที่พิพิธภัณฑ์เมืองมหาสารคาม
The women silk sarong of Ya Mae Srisuma, Phra Charoen Rajadej (Oun)'s wife, have been exhibited at Maha Sarakham Provincial Museum.

ผ้าชิ้นไหมหางกระรอกสีม่วงต่อหัวต่อตีน
มรดกผ้าทอจากพระเจริญราชเดช (อุ่น) เจ้าเมืองมหาสารคาม คนที่ 3
และญาแม่ศรีสุมาลย์ภริยา
จัดแสดงที่พิพิธภัณฑ์เมืองมหาสารคาม

The women silk sarong of Ya Mae Srisuma, Phra Charoen Rajadej (Oun)'s wife, have been exhibited at Maha Sarakham Provincial Museum.

ผ้าเป็ยงไหมจิด
มรดกผ้าทอจากพระเจริญราชเดช (อุ่น) เจ้าเมืองมหาสารคาม คนที่ 3
และญาแม่ศรีสุมาลย์ภริยา
จัดแสดงที่พิพิธภัณฑ์เมืองมหาสารคาม

The women silk sarong of Ya Mae Srisuma, Phra Charoen Rajadej (Oun)'s wife, have been exhibited at Maha Sarakham Provincial Museum.

ผ้าส่วนไหมเงิน
มรดกผ้าทอจากพระเจริญราชเดช (อุ่น) เจ้าเมืองมหาสารคาม คนที่ 3
และญาแม่ศรีสุมาลย์ภริยา
จัดแสดงที่พิพิธภัณฑ์เมืองมหาสารคาม

The San silver silk Phra Charoen Rajadej (Oun), have been exhibited at Maha Sarakham Provincial Museum

ผ้าชิ้นไหมทอด้วยด้นเงินต่อหัวต่อตีน
มรดกผ้าทอจากพระเจริญราชเดช (อุ่น) เจ้าเมืองมหาสารคาม คนที่ 3 และญาแม่ศรีสุมาลย์ภริยา
จัดแสดงที่สถาบันวิจัยศิลปะและวัฒนธรรมอีสาน มหาวิทยาลัยมหาสารคาม

The women silk sarong of Ya Mae Sri Sumal, Phra Charoen Rajadej (Oun)'s wife, have been exhibited at the Research Institute of Northeastern Art and Culture, Mahasarakham University.

ผ้าชิ้นใหม่ทอด้วยเงินต่อหัวต่อตีนเป็นของญาแม่ศรีสุมาลย์ภรรยาพระเจ้าเมืองมหาสารคาม คนที่ 3 มอบให้กับญาแม่ดวงคำผู้เป็นบุตรสาวนุ่งในงานแต่งงาน ต่อมา ญาแม่ดวงคำมอบให้คุณแม่อุบลผู้เป็นบุตรสาวนุ่งในวันแต่งงาน และคุณแม่อุบลมอบให้อาจารย์สุวัทนา ภวภูตานนท์ ณ มหาสารคาม นุ่งในงานแต่งงาน

ปัจจุบัน อาจารย์สุวัทนา ภวภูตานนท์ และญาติพี่น้องมอบผ้าชิ้นผืนนี้และผ้าชิ้นที่ได้รับมรดกจากบรรพชน จัดแสดงที่สถาบันวิจัยศิลปะและวัฒนธรรมอีสาน มหาวิทยาลัยมหาสารคาม

The women silk sarong of Ya Mae Si Suma, the wife of Phra Charoen Ratchadej (Oun), was given to her daughter, Ya Mae Duang Kham, to wear on her wedding day. Later, Mae Duangkham gave it to her daughter, Mae Ubon, to wear on her wedding day as well. Later, Mother Ubon gave it to Ajarn Suwattana Phawaphutanon Na Maha Sarakham as her wedding dress.

At present, Ajarn Suwatana Phawaphutanon and relatives have donated this sarong inherited from their ancestors on display at the Research Institute of Northeastern Arts and Culture, Mahasarakham University.

ตระกูลภวภูตานนท์ ณ มหาสารคาม มอบมรดกผ้าทอจากพระเจ้าเมืองมหาสารคาม คนที่ 3 และญาแม่ศรีสุมาลย์ภรรยา ให้สถาบันวิจัยศิลปะและวัฒนธรรมอีสาน มหาวิทยาลัยมหาสารคาม
The Phawa Phutanon family passed on the heritage of the woven fabrics inherited from their ancestors for the people of Maha Sarakham to appreciate the beauty and value of their ancestors.

มรดกผ้าทอจากพระเจ้าเมืองมหาสารคาม (อุน) เจ้าเมืองมหาสารคาม คนที่ 3 และญาแม่ศรีสุมาลย์ภรรยา มอบให้สถาบันวิจัยศิลปะและวัฒนธรรมอีสาน มหาวิทยาลัยมหาสารคาม
The women silk sarongs of Ya Mae Si Suma, the wife of Phra Charoen Ratchadej (Oun), were donated this sarong inherited from their ancestors on display at the Research Institute of Isan Arts and Culture, Mahasarakham University

ผ้าไหมล้ำเลิศค่า มหาสารคาม :
พ.ศ. 2540 ลายสร้อยดอกหมาก
ลายผ้าประจำจังหวัดมหาสารคาม

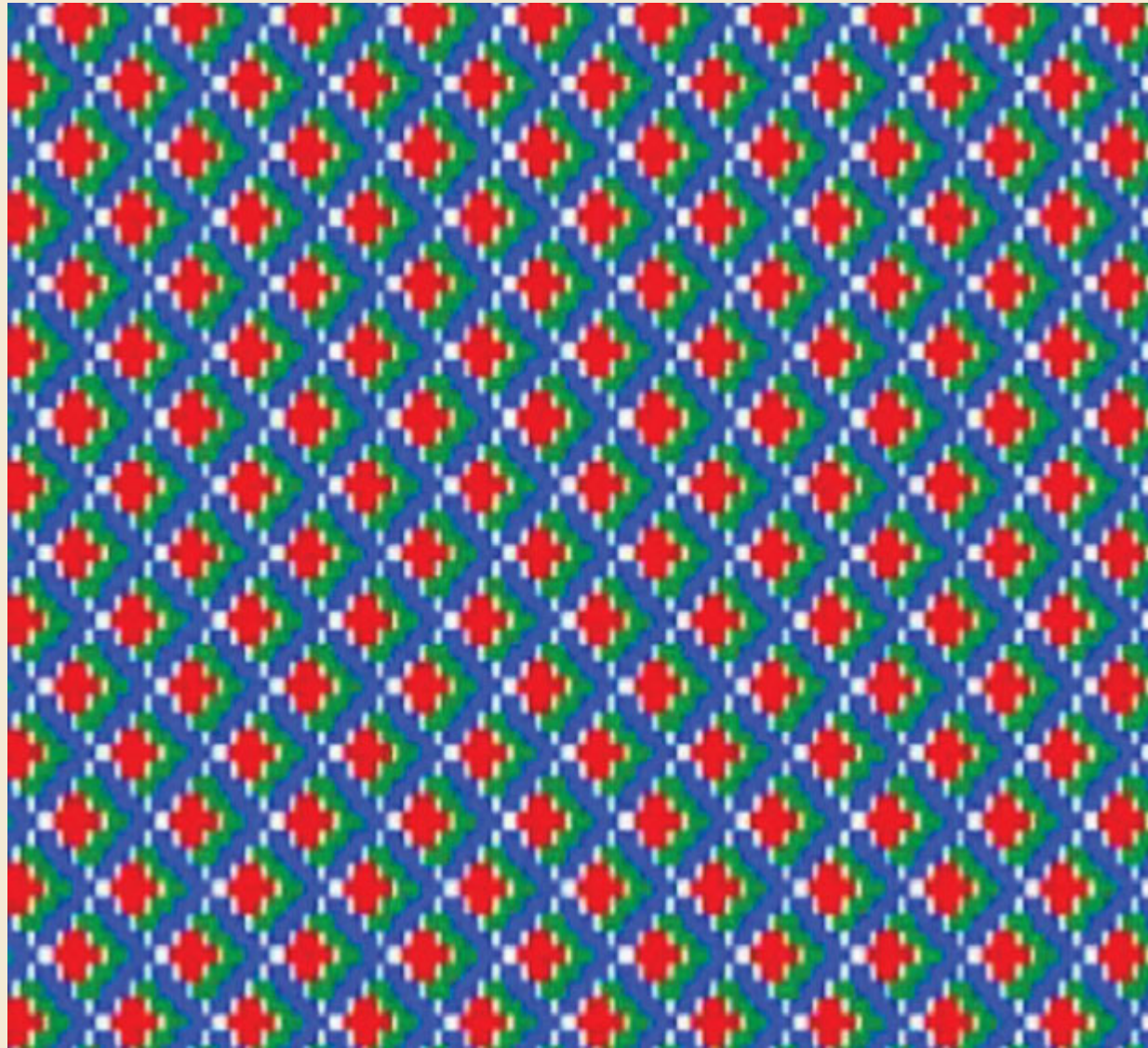
Maha Sarakham Precious Silk :
Soi Dok Mak Pattern
as the Provincial Pattern in 1997

ผ้าไหมมัดหมี่ลายสร้อยดอกหมาก เป็นลายผ้าโบราณลายดั้งเดิมของท้องถิ่นอีสาน เป็นลายเก่าแก่ ที่สืบทอดมาจากบรรพชน แต่เดิมชาวบ้านแถบจังหวัดมหาสารคามทอผ้าลายโบราณตามแบบบรรพบุรุษอยู่หลายลายด้วยกัน แต่ภายหลังลายเก่าแก่เหล่านี้ เริ่มสูญหายไปจากชีวิตการทอผ้าของชาวบ้านเนื่องจากความยากในการทอ ลายสร้อยดอกหมาก ก็เป็นลายผ้าโบราณลายหนึ่งที่เกิดจะสูญหายไปจากท้องถิ่น ด้วยความที่ลายผ้ามีความละเอียดมาก ผู้ทอต้องมีความรู้ในเรื่องของลาย และมีฝีมือทั้งในการมัดและการทอ ถ้าไม่มีความชำนาญ การย้อมสีอาจไม่สม่ำเสมอ ทำให้ลายผ้าผิดเพี้ยนไป นอกจากนี้ต้องใช้ระยะเวลาในการทอเป็นเวลานาน จึงเป็นสาเหตุให้ชาวบ้านไม่นิยมทอผ้าลาย “สร้อยดอกหมาก” จนกระทั่ง ในปี พ.ศ. 2540 จังหวัดมหาสารคาม ได้จัดให้มีการประกวดลายผ้าไหมประจำจังหวัดขึ้น ปรากฏว่าผ้าไหมที่ได้รับรางวัลชนะเลิศนั้น คือ ลายสร้อยดอกหมาก เพราะมีความสวยงามและวิจิตรบรรจงมาก จึงได้เลือกผ้าไหมลายสร้อยดอกหมากเป็นผ้าไหมประจำจังหวัด พร้อมกับสนับสนุนให้ชาวบ้าน ทอผ้าลายนี้ให้มากขึ้น ทำให้ขณะนี้ กลุ่มทอผ้าไหมทุกอำเภอของจังหวัดมหาสารคาม ต่างก็หันมาผลิตผ้าไหมลายสร้อยดอกหมากกันมากขึ้น

“ลายสร้อยดอกหมาก” เป็นชื่อลายตามคำเรียกของคนโบราณ ปัจจุบันชาวบ้านอาจเรียกต่างกันไปในแต่ละท้องถิ่น เช่น ลายเกล็ดปลา หรือลายโคมเก้า เกิดจากการนำเอาลายโคมห้ามามัดซ้อนกับลายโคมเก้าและทำการโอบหมี่แลเงาเพื่อให้ลายแน่นขึ้นละเอียดขึ้น ทำให้มีคุณสมบัติพิเศษเป็นจุดเด่นคือ เป็นลายเล็กที่มีความละเอียดกระจายอย่างเป็นระเบียบทั่วผืนผ้า เมื่อนำมาประยุกต์ใช้สีสันทันลงไปในการมัดย้อมแต่ละครั้งจะทำให้มองดูสวยงามละเอียดประณีตจับตามีคุณค่ามากขึ้น

Mudmee silk with Soi Dok Mak pattern is an ancient pattern of Isan local fabric. It is regarded as a traditional pattern inherited from ancestors. Originally, the villagers in Maha Sarakham province weaved this ancient pattern following the ancestors. Various patterns were weaved, but later this ancient pattern began to disappear from the weaving lives of the villagers due to the difficulty in weaving this pattern. Soi Dok Mak pattern is an ancient pattern that has almost disappeared from the local area. With the fabric pattern of very high resolution, weavers needed to have expertise about the pattern and the skills in both tying and weaving. Without expertise, dyeing may be uneven and it may distort the fabric pattern. In addition, it took quite a long time to weave this pattern. As a consequence, the villagers did not seem to want to weave the Soi Dok Mak pattern. Until 1997, Maha Sarakham province organized a provincial silk pattern contest. It turned out that the kind of silk that won the first prize was the Soi Dok Mak pattern because of its beauty and fine details. Therefore, the silk with Soi Dok Mak pattern has been selected as the provincial pattern. This encouraged the villagers to weave more of this pattern, leading to organizing silk weaving groups. The districts of Maha Sarakham province have turned to produce more silk with the pattern of Soi Dok Mak.

“Soi Dok Mak pattern” is the name of the pattern based on how the ancients called it. Nowadays, the villagers in each area may call it differently. The fish scale pattern or Khom-Kao pattern, for example, is made by tying the Khom-Ha pattern overlapped with the Kao-Khom pattern. They are then wrapped around to make the pattern tighter and detailed. It results in a distinctive feature as this small pattern with fine details distributes neatly throughout the fabric. When adding color during the tying and dyeing steps each time, the pattern looks beautiful, glittering, eye-catching, and more valuable.

“ลายสร้อยดอกหมาก”
Soi Dok Mak pattern

นางพรตรี ตรงศิริ
นายกเหล่ากาชาดจังหวัดมหาสารคาม
Mrs. Pornsri Trongsiri
President of Maha Sarakham Red Cross Association

ผ้าไหมล้ำเลิศค่า มหาสารคาม : พ.ศ. 2559 13 ลายผ้าประจำอำเภอ

(เก็บรวบรวม จัดทำโดย: ลายผ้ามหาสารคาม, สถาบันวิจัยศิลปะและวัฒนธรรมอีสาน
มหาวิทยาลัยมหาสารคาม, หจก.อภิชาตดิการพิมพ์, มหาสารคาม; 2543)

Maha Sarakham Precious Silk :
13 Textile Patterns
Representing Districts of
Maha Sarakham Province in 2016

วันที่ 8 สิงหาคม พ.ศ. 2559 จังหวัดมหาสารคาม โดยสมาคมส่งเสริมผ้าไทยจังหวัดมหาสารคาม สำนักงานพัฒนาชุมชนจังหวัดมหาสารคาม สำนักงานวัฒนธรรมจังหวัดมหาสารคาม และมหาวิทยาลัยมหาสารคาม ได้ร่วมกันคัดสรร “ผ้าลายมัดหมี่ ของดีประจำอำเภอ”

นายปฏิมา เหล่าชัย นายกสมาคมส่งเสริมผ้าไทยจังหวัดมหาสารคาม กล่าวว่า การคัดสรรผ้าลายมัดหมี่ประจำอำเภอ เกิดขึ้นจากความร่วมมือของสมาคมส่งเสริมผ้าไทยจังหวัดมหาสารคาม และสำนักงานพัฒนาชุมชนจังหวัดมหาสารคาม รวมถึงหน่วยงานอื่น ๆ ที่เกี่ยวข้อง ซึ่งทราบกันดีว่าใน 13 อำเภอ มีลายผ้ามัดหมี่ที่สวยงาม หลากหลาย หากช่วยกันส่งเสริมผ้าลายสวย ๆ ดังเดิมเหล่านั้นให้ชาวไทยและชาวต่างชาติรู้จัก เหมือนกับที่รู้จักผ้าไหมลายสร้อยดอกหมาก ก็จะทำให้ผ้ามัดหมี่ของมหาสารคามเป็นที่นิยม ช่วยกระตุ้นเศรษฐกิจในกระบวนการผลิตผ้ามัดหมี่ทุกขั้นตอน ทำให้ชาวมหาสารคามมีรายได้ กินดี อยู่ดี ตามวิถีเศรษฐกิจพอเพียง และคุณภาพชีวิตที่ดี

ผ้าลายมัดหมี่ ที่ได้รับการคัดสรรเป็นของดีประจำอำเภอ ประกอบด้วย

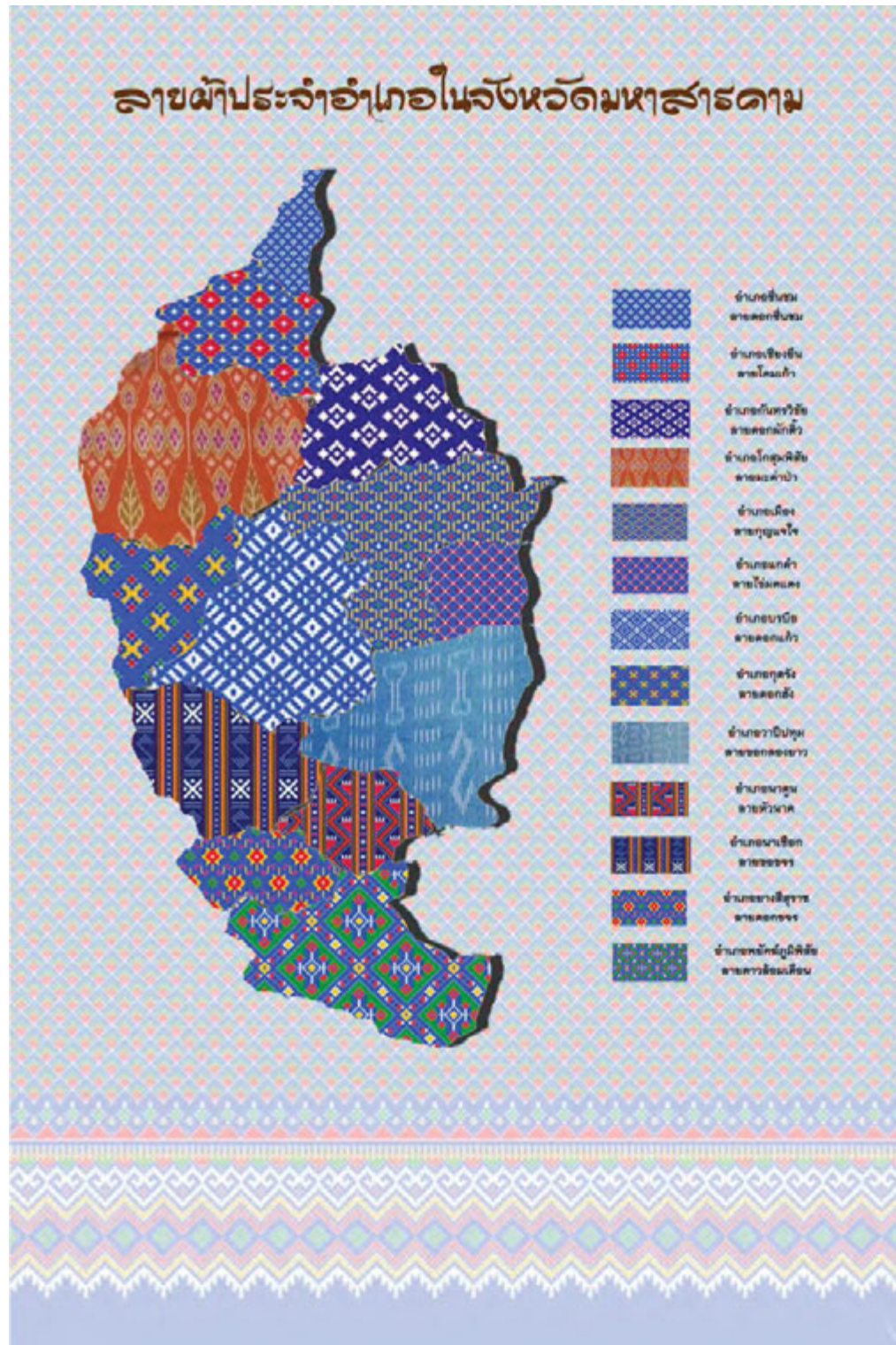
1. อำเภอกันทรวิชัย	คือ ลายดอกผักต้ว
2. อำเภอกุดรัง	คือ ลายดอกฮ้าง
3. อำเภอแกดำ	คือ ลายไข่มดแดง
4. อำเภอโกสุมพิสัย	คือ ลายดอกมะค่าป่า
5. อำเภอชื่นชม	คือ ลายดอกชื่นชม
6. อำเภอเชียงยืน	คือ ลายโคมแก้ว
7. อำเภอนาเชือก	คือ ลายขอขจร
8. อำเภอนาดูน	คือ ลายห้วนาค
9. อำเภอบรบือ	คือ ลายดอกแก้ว
10. อำเภอพยัคฆภูมิพิสัย	คือ ลายดาวล้อมเดือน
11. อำเภอเมืองมหาสารคาม	คือ ลายกุญแจใจ
12. อำเภอขามเฒ่า	คือ ลายดอกขจร
13. อำเภอนาโพธิ์	คือ ลายชอกกลองยาว

On the 8th day of August, 2016, Maha Sarakham province led by the Thai Textile Promotion Association, Maha Sarakham Province, Maha Sarakham Community Development Office, Maha Sarakham Provincial Cultural Office, and Mahasarakham University has selected “Mudmee pattern fabric as the district's best product”.

Patima Laochai, the President of the Thai Textile Promotion Association Maha Sarakha Province, said that the selection of Mudmee pattern fabric took was organized with the cooperation of the Thai Fabric Promotion Association, Maha Sarakham Province and Maha Sarakham Provincial Development, including other related agencies. In 13 districts, there are a variety of beautiful Mudmee fabric patterns which are famous among Thais and foreigners. The Soi Dok Mak pattern is also popular among them, and this makes Maha Sarakham's Mudmee fabric popular. It helps stimulate the economy in the production process of Mudmee fabric in all steps. As a consequence, Maha Sarakham people earn income and live well following the principles of sufficiency economy. Their life quality is also better.

Isan silk fabric with Mudmee patterns that has been selected as valuable products from different districts in Maha Sarakham province include:

1. Pak Tiw pattern	in Kantharawichai District
2. Dok Hang pattern	in Kut Rang District
3. Red Ant Khai pattern	in Kae Dam District
4. Dok Makham Pa pattern	in Kosum Phisai District
5. Chern Chuen Dok pattern	in Chuen Chuen District
6. Kom Kao pattern	in Chiang Yuen District
7. Kho Khajon pattern	in Na Chueak District
8. Hua Nak pattern	in Na Dun District
9. Dok Kaew pattern	in Borabue District
10. Dao Lom Duan pattern or Star Around the Moon pattern	in Phayakkhaphum Phisai District
11. Khunjae pattern or Key pattern	in Mueang Maha Sarakham District
12. Khajon Flower pattern	in Yang Si Surat District
13. Lai Kho Klong Yao pattern	in Wapi Pathum District

แผนที่ 13 ลายผ้าประจำอำเภอ จังหวัดมหาสารคาม
 (ที่มา : นางสาวสุพิน ไตรแก้วเจริญ นักวิชาการคอมพิวเตอร์ชำนาญการ
 สถาบันวิจัยศิลปะและวัฒนธรรมอีสาน มหาวิทยาลัยมหาสารคาม)

Map of 13 Textile Patterns Representing Districts of Maha Sarakham Province
 (Retrieved from Supin Traikaewcharoen, Computer Technical Officer, The Research Institute
 of Northeastern Art and Culture, Mahasarakham University)

1. “อำเภอกันทรวิชัย ลายดอกผักต้ว”

ต้นต้วหรือผักต้วเป็นไม้ยืนต้นขนาดกลาง ใบมีรสชาติเปรี้ยว ดอกมีสีขาว ใช้ประกอบอาหารได้ทั้งใบและดอก นอกจากนั้นต้นต้วยังมีสรรพคุณทางยา จึงเชื่อว่าใครได้ครอบครองผ้าลายดอกผักต้วจะไม่มีโรคภัยไข้เจ็บมาเบียดเบียน

1. Pak Tiw pattern in Kantharawichai

The “tiw” tree or “pak tiw” is a medium-sized perennial plant with leaves being sour and white flowers. Both leaves and flowers can be used for cooking. In addition, “pak tiw” contains medicinal properties, so it is believed that anyone who possesses the ‘pak tiw’ pattern will be healthy.

นางศุจินันท์ บุตรราช
 นายกเทศมนตรีตำบลท่าขอนยาง อำเภอกันทรวิชัย
 Mrs.Sujeenan Buttarat
 Mayor of Thakhonyang Subdistrict Municipality, Kantarawichai District

2. “อำเภอกุดรัง ลายดอกฮัง”

ตามความเชื่อทางพระพุทธศาสนาเชื่อว่า พระบรมศาสดาประสูติและปรินิพพานใต้ต้นรังหรือต้นฮังในภาษาอีสาน จึงเชื่อว่าต้นรังเป็นต้นไม้มงคลที่มีความเกี่ยวข้องกับพระพุทธศาสนา เชื่อว่า ถ้ามีผ้าลายดอกฮังจะทำให้เป็นสิริมงคลกับตัวเองและครอบครัว

2. Dok Hang pattern in Kut Rang District

According to the Buddhist belief, Lord Buddha was born and enlightened under the “rang” or “hang” (Isan language) tree. Therefore, it is believed that the “rang” tree is a sacred tree that is associated with Buddhism. It is also believed that a piece of cloth with Dok Hang pattern will bring prosperity to the owner and his/her family.

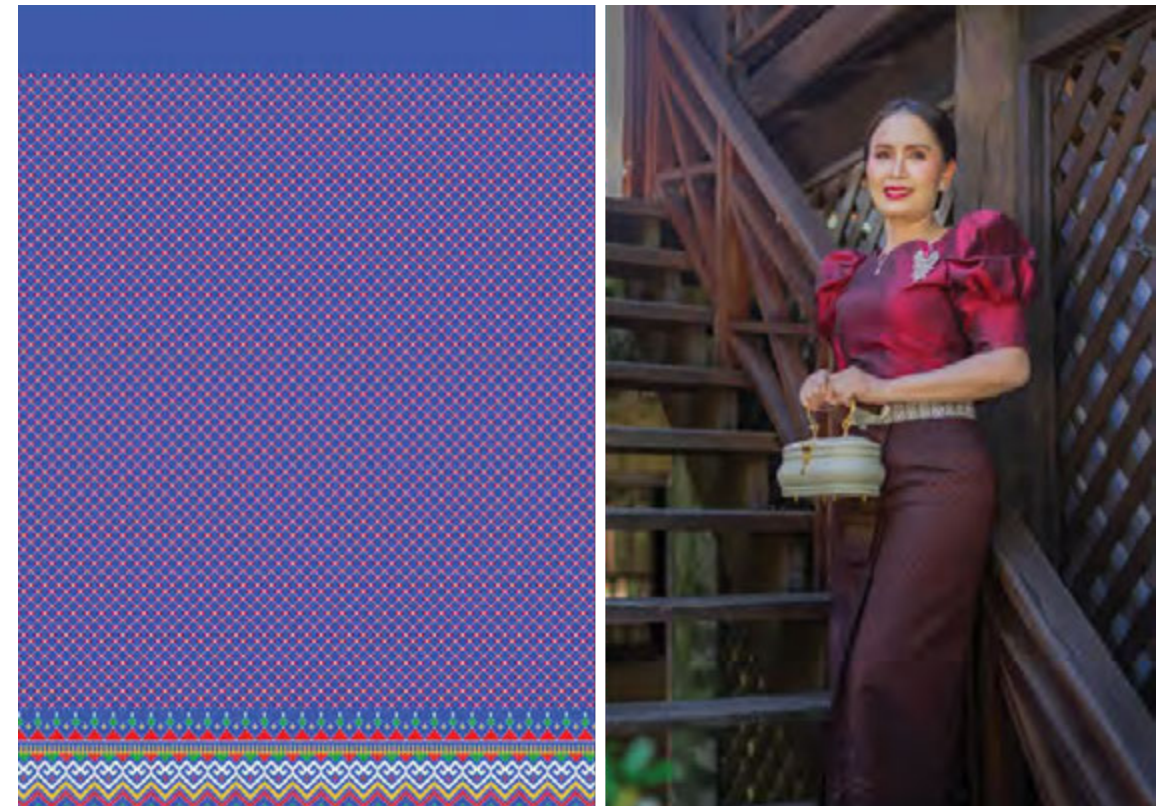
นางสาวอภิญญา ไวยแสง
ประธานกลุ่มข้าวฮางกุดรัง
Miss Apinya Waisaeng
Chief of Kut Rang Khao Hang Association, Kut Rang District

3. “อำเภอกาดำ ลายไข่แดง”

ไข่แดงเป็นอาหารที่นิยมของชาวอีสาน และมัดแดงเป็นสัญลักษณ์บ่งบอกถึงความสมัครสมานสามัคคีในหมู่คณะ ผ้าลายไข่แดงจึงสื่อถึงความสามัคคี ความรัก และความผูกพันระหว่างผู้ให้และผู้รับ

3. Red Ant Egg pattern in Kae Dam District

Red ant eggs are a popular dish among Isan people. It symbolizes solidarity and unity of the brothers. Thus, giving someone woven fabric with red ant egg pattern represents the love and bond between the giver and the receiver.

นางพรายนภา ปินะเก
ภริยานายอำเภอกาดำ
Mrs.Praiynapa Pinake
Kae Dam District Chief's wife

4. “อำเภอโกสุมพิสัย ลายดอกมะค่าป่า”

ต้นมะค่าป่าเป็นพันธุ์ไม้ประจำถิ่น พบเป็นจำนวนมากบริเวณ วนอุทยานโกสัมพี อำเภอโกสุมพิสัย ลายดอกมะค่าป่า มีรูปลักษณะเป็นลายดอกไม้อันเป็นเอกลักษณ์ของอำเภอโกสุมพิสัย

4. Dok Makham Pa pattern in Kosum Phisai District

The wild “Makham Pa” tree is a local plant species mostly found in the area of Kosumphi Forest Park, Kosum Phisai District, Maha Sarakham province. The wild “makham” flower pattern looks like a flower pattern tied with 29 mudmee threads. The striped pattern consists of seven little pine trees mixed with mudmee with the five-lantern pattern and the khao pattern.

นางนัตยา ไชยโยธา
นักวิชาการพัฒนาชุมชนชำนาญการ สำนักงานพัฒนาชุมชนอำเภอโกสุมพิสัย
Mrs.Nataya Chaiyorat
Community Development Officer, Kosum Phisai District Community Development Office

5. “อำเภอชื่นชม ลายดอกขึ้นชม”

พัฒนามาจากลายหมากจับหรือหมากจับหวาน ได้รับแรงบันดาลใจจากลูกหวาย แล้วนำมามัดหมี่ให้เป็นลาย ลูกเล็ก ๆ กระจายทั่วผืนผ้า ตั้งชื่อเป็นลายดอกขึ้นชม เป็นเอกลักษณ์ของอำเภอชื่นชม

5. Dok Chern Chom pattern in Chuen Chom District

This pattern was developed from the “Mak Jub” or “Mak Wan”. This pattern got inspired from rattan balls. Mudmee was made into small stripes scattered across the fabric until it became a beautiful flower pattern.

นางสาวอิงอร ปรีฉันท
นายอำเภอชื่นชม
Miss Ingorn Prinan
Chern Chom District Chief

6. “อำเภอเชียงยืน ลายโคมเก้า”

ลายโคมเก้าเป็นลายผ้าที่สืบทอดกันมาตั้งแต่อดีต เป็นการมัดหมี่เก้าลำให้ประกบกัน มีช่องว่างตรงกลางและเพิ่มไส้ตะเกียง เปรียบได้ว่าผู้ที่มียาลายนี้ไว้ครอบครองจะมีแต่ความสุขสว่างเจริญรุ่งเรืองก้าวหน้า

6. Kom Kao pattern in Chiang Yuen District

Kom Kao pattern has been inherited since the old time. Kom Kao pattern means tying Mudmee of nine lam together with a gap in the middle, adding a wick with a triangular lantern pattern. It is believed that those who possess this pattern will only meet happiness, prosperity and progress in their lives.

นางสาวนพร ควรคำดง
ภริยานายอำเภอเชียงยืน
Miss Nawaporn Kounkamkong
Chiang Yuen District Chief's wife

7. “อำเภอนาเชือก ลายขจร”

“ขอ” หมายถึง ขอที่ติดไว้ปลายคันไถเพื่อยึดระหว่างคาคงไถกับคันไถ สื่อถึงวิถีชีวิตชาวนาของคนอีสาน ส่วนคำว่า “ขจร” มีสองความหมาย คือ 1) ความโด่งดัง ชื่อเสียง และ 2) กระจอนหูหรือตุ้มหูของสตรีอีสาน ทอโดยใช้หมี่ชั้นเครื่องทำให้เกิดลายทิวสลับลายมัดหมี่

7. Kho Khajon pattern in Na Chueak District

Kho Khajon pattern comes from the “Kho” pattern, meaning a hook attached to the end of the plow to connect. It is fastened between two plows. It represents the farmer's way of life of the Isan people. The word “Khajon” has two meanings. First, it means fame. Second, it means the ears of Isan women. The characteristics of the pattern are similar to those in the earrings or ear piercings. The weaving pattern of the Kho Khajon pattern is the result of Mee Khan Khrueng, resulting in the pattern of Tiw and Mudmee.

นางสาววัลนุช อะปะมาเถ
แพทย์แผนไทยปฏิบัติการ โรงพยาบาลส่งเสริมสุขภาพตำบลนาข่า อำเภอนาเชือก
Miss Chawalnuch Apamate
Thai Traditional Medicine Officer, Nakha Sub-District
Health Promoting Hospital, Na Chueak District

8. “อำเภอนาดูน ลายหัวนาค”

เป็นลายผ้าชิ้นค้นแบบโบราณ ประกอบด้วยลายคองเอี้ยเสริมด้วยหัวนาคเกิดจากลายหมี่ลายปากนาค ทอแบบหมี่ค้นเครื่อง ทำให้เกิดลายทิวสลับลายมัดหมี่ ลวดลายสลับไปมา คล้ายกับงูหรือพญานาค เชื่อว่า นาคหรือพญานาคเป็นสัญลักษณ์ของสิ่งศักดิ์สิทธิ์ ให้พร โชคลาภ รวมทั้งปกป้องรักษาคุ้มครองให้ปลอดภัย

8. Hua Nak pattern in Na Dun District

It is an ancient pattern of sarong fabric. It consists of a “kong-ei” pattern, supplemented with a head. Naga originated from the pattern of Mee Lai Pak Nak as imagined. Weaving with Mudmee, this pattern is an alternation of Mudmee pattern. The pattern resembles a snake or a serpent, whose name is a serpent or serpent - a symbol of sacred auspiciousness which is believed to bring blessings, fortune, and protection.

นางสาวกชพร แสงสุริยา ครูชำนาญการพิเศษ
โรงเรียนนาดูนประชาสรรค์ อำเภอนาดูน
Miss Kotchaporn Saengsuriya
Na dun Prachasan School Teacher, Na Dun District

9. “อำเภอบรบือ ลายดอกแก้ว”

เกิดแรงบันดาลใจจากบริเวณชุมชนบ้านหนองม่วง อำเภอบรบือ มีการปลูกต้นดอกแก้วจำนวนมาก ดอกแก้วจะส่งกลิ่นหอมทั่วทั้งชุมชน ลวดลายเกิดจากการผสมผสานระหว่าง หมี่ซอยหรือหมี่ใบไผ่ล้อมรอบลายดอกแก้วหมากจับ และลายโคมเจ็ด นิยมมัดทั้งหมี่หลายสีและหมี่สองสี

9. Dok Kaew pattern in Borabue District

Dok Kaew pattern belongs to Ban Nong Muang Weaving Group in Borabue District. It was inspired by the area of Ban Nong Muang community where many “kaew” flowers are planted. “Kaew” flowers spread their nice good all over the village and this inspires the villagers to develop the Dok Kaew pattern. The Dok Kaew pattern is created by combining Mee Soi, or bamboo leaf Mee, with Kaew, Mak Jub and lantern patterns. Local people normally do both multi-coloured mudmee and two-colored mudmee with Dok Kaew pattern. It is a beautiful pattern as it symbolizes the community.

นางสาวสุวิญา หงษ์จันดา
ภริยานายอำเภอบรบือ
Miss Suwiya Hongjanda
Borabue District Chief's wife

10. “อำเภอพยุหะคีรี ลายดาวล้อมเดือน”

เป็นการผสมผสานลายมัดหมี่ที่หลากหลาย เช่น ลายหมากจับ ลายโคมห้า ลายโคมเจ็ด ลายหมี่ขอ จนเกิดเป็นลวดลายที่มีความละเอียดงดงาม เปรียบเสมือนความรักความห่วงใยของแม่ที่มีต่อลูกที่ตั้งดวงดาวที่อยู่รอบพระจันทร์

10. Dao Lom Duan pattern or Star around the Moon pattern in Phayakkhaphum Phisai District

It is a pattern that combines a variety of patterns, such as Mak Jab, Khom Ha, Khom Jed, and Mee Khor patterns, resulting in a pattern that is exquisitely detailed. It presents the beauty of stars and moons in the sky that surround each other. The distinctiveness of the beautiful pattern is due to the meaning of color. The star pattern around the moon represents the love and care of a mother towards her child like the stars surrounds the moon.

นางอุไร เพ็ญภักดี
ประธานชมรมส่งเสริมผ้าไทย อำเภอพยุหะคีรี
Mrs.Urai Penpakdee

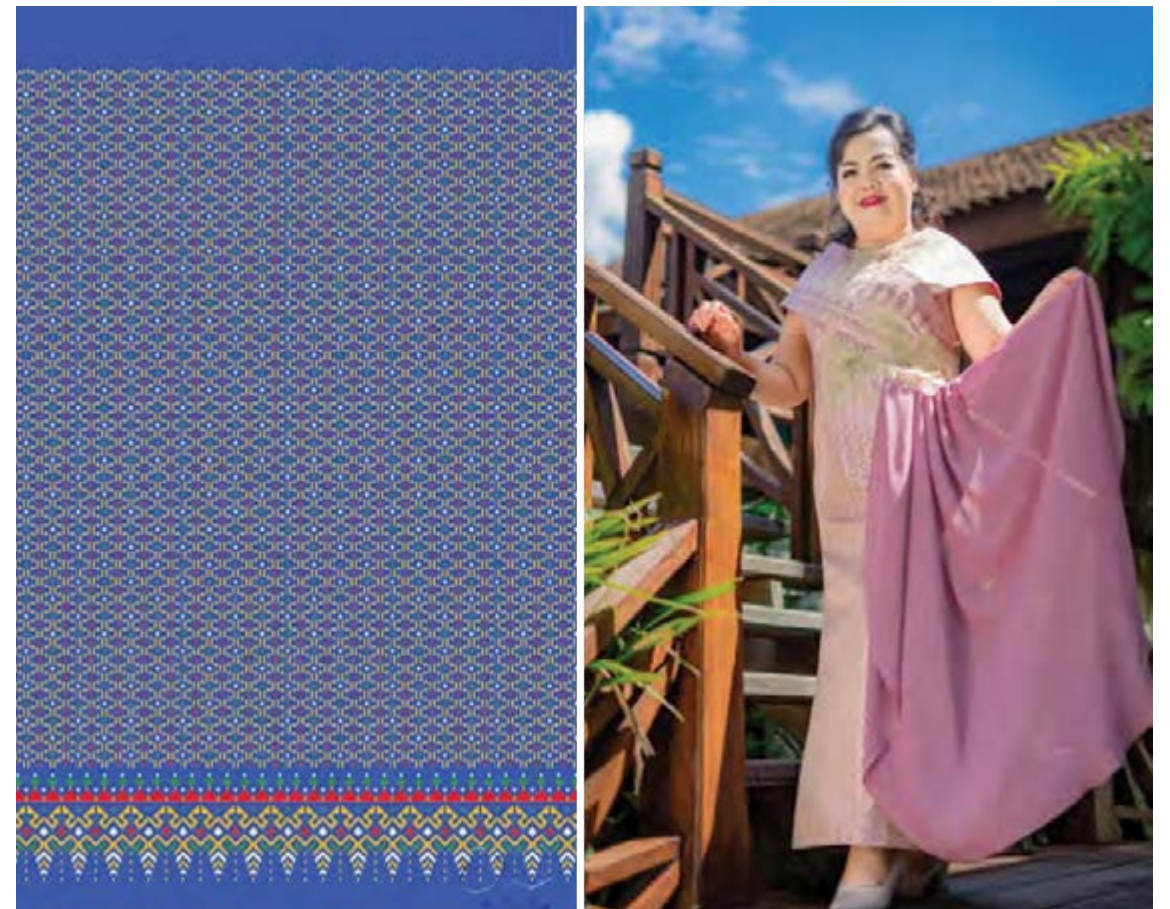
The President of Thai Textile Promotion Association of Phayakkhaphum Phisai District

11. “อำเภอเมืองมหาสารคาม ลายกุญแจใจ”

ลวดลายเกิดจากการย่อลายประแจจีนที่มีขนาดเล็กที่สุด ใช้ลายโคมสามเป็นใจกลางของกุญแจ และหมี่ซ้อมัดลายเรขาคณิตเป็นดอกกุญแจ ผ้าลายกุญแจใจมีความหมายถึงความรักความห่วงใยที่ผูกพันแน่นแฟ้น

11. Khunjae pattern or Key pattern in Mueang Maha Sarakham District

It is a composition of fabric patterns arising from a combination between Chinese decorative design and chess pieces. The Kom pattern of lantern pattern is in the center of the key. The key pattern derives from the smallest Chinese decorative design. Mee Kham looks like a key pattern which symbolizes love and bonding.

นางอรอนงค์ นาคแสง
ภริยานายอำเภอเมืองมหาสารคาม
Mrs.Onanong Naksaeang
Mueang Maha Sarakham District Chief's wife

12. “อำเภอยางสีสุราช ลายดอกจรง”

มีที่มาจากดอกขจรหรือดอกขิก (ดอกขิกหรือผักขิก ในภาษาอีสาน) มีรสชาติหวานและมีกลิ่นหอม ลวดลายเกิดจากการใช้ลายโคมเจ็ด โคมเก้า โคมสาม และลายขจรขนาดเล็ก สลับสีจนกลายเป็นลายที่มีความโดดเด่นเป็นเอกลักษณ์

12. Khajon Flower pattern in Yang Si Surat District

This pattern comes from “khajon” flower or “khik” flower (Isaan dialect). “Phak Kik” is sweet and has a good smell. The pattern of the fabric is characterized by the use of alternating colors to form a distinctive pattern. The elements of the fabric pattern are patterns of seven lanterns, nine lanterns, three lanterns, and a small hook pattern around the flower.

นางสาวลักษณ เกษแก้วเกลี้ยง
ภริยานายอำเภอยางสีสุราช
Mrs. Saowaluck Ketkaewkliang
Yang Si Surat District Chief's wife

13. “อำเภอวาปีปทุม ลายขอลงยาว”

ได้แนวคิดมาจาก “กลองยาว” อันเป็นเอกลักษณ์ทางวัฒนธรรมที่โดดเด่นของอำเภอวาปีปทุม โดยผสมผสานกันระหว่างลายขอหมี 9 ลำ ลายเม็ดข้าวสาร และลายกลองยาวหมี 9 ลำ เป็นลายขอลงยาวสะท้อนถึงความภูมิใจในมรดกทางวัฒนธรรมของชาวอำเภอวาปีปทุม

13. Klong Yaw pattern in Wapi Prathum District

It was derived from the Isan Klong Yaw or Isan long drum, which is a distinctive cultural identity of Wapi Pathum District. The pattern is created by combining Mee Khor nine lam, grain of rice pattern and Mee Klong Yaw nine lam. Reflecting the pride in the cultural heritage of Wapi Pathum people.

นางสาวดวงเดือน บัวบุญ
ประธานคณะกรรมการเครือข่าย OTOP อำเภอวาปีปทุม
Miss Duangduen Baobun
The President of OTOP Network, Wapi Prathum District

ผ้าไหมล้ำเลอค่า มหาสารคาม :
สืบสานพระราชปณิธาน
สมเด็จพระนางเจ้าสิริกิติ์ พระบรมราชินีนาถ
พระบรมราชชนนีพันปีหลวง

Maha Sarakham Precious Silk :
Inheriting the Royal Aspiration
of Her Majesty Queen Sirikit The Queen Mother

ระยะเวลากว่า 60 ปี ที่สมเด็จพระนางเจ้าสิริกิติ์ พระบรมราชินีนาถ พระบรมราชชนนีพันปีหลวง ที่ทรงให้ความสำคัญและทุ่มเทพระวรกายในการอนุรักษ์และฟื้นฟูศิลปวัฒนธรรมของชาติ โดยเฉพาะด้านการทอผ้าท้องถิ่น เมื่อครั้งที่สมเด็จพระนางเจ้าสิริกิติ์ พระบรมราชินีนาถ พระบรมราชชนนีพันปีหลวง ได้ตามเสด็จพระบาทสมเด็จพระบรมชนกาธิเบศร มหาภูมิพลอดุลยเดชมหาราช บรมนาถบพิตร ในคราวเสด็จพระราชดำเนินไปทรงเยี่ยมราษฎรทางภาคตะวันออกเฉียงเหนือเป็นครั้งแรก เมื่อปลายปี พ.ศ. 2498 ได้ทอดพระเนตรเห็นราษฎรนุ่งซิ่นไหมมัดหมี่กันเป็นส่วนใหญ่ นั้น สมเด็จพระนางเจ้าสิริกิติ์ พระบรมราชินีนาถ พระบรมราชชนนีพันปีหลวง มีพระราชดำริที่จะอนุรักษ์สืบสานภูมิปัญญา ด้านการทอผ้าของคนไทยให้อยู่สืบไป รวมทั้งนำไปพัฒนาเป็นอาชีพ ให้เกิดรายได้ที่ยั่งยืนแก่ราษฎร อันเป็นต้นกำเนิด และวัตถุประสงค์ของการก่อตั้งมูลนิธิส่งเสริมศิลปาชีพ ในสมเด็จพระนางเจ้าสิริกิติ์ พระบรมราชินีนาถ พระบรมราชชนนี พันปีหลวง ในปี พ.ศ. 2519

More than 60 years, Her Majesty Queen Sirikit The Queen Mother gave importance and devoted herself to preserving and reviving the nation's arts and culture, especially in local weaving. In 1955, Her Majesty Queen Sirikit The Queen Mother accompanied His Majesty King Bhumibol Adulyadej on the occasion of His Majesty's visit to the people of the northeastern region for the first time and saw that most of the people were wearing silk sarongs. Her Majesty Queen Sirikit The Queen Mother had a royal initiative to preserve and pass on the weaving wisdom of the Thai people, including developing an occupation to generate sustainable income for the people. This was the origin and purpose of the establishment of the Foundation for the Promotion of Arts and Crafts of Her Majesty Queen Sirikit in 1976.

“...ข้าพเจ้านั้นภูมิใจเสมอมาว่า คนไทยมีสายเลือดของช่างฝีมืออยู่ทุกคน ไม่ว่าจะเป็ชชาวไร่ ชาวนา หรืออาชีพใด อยู่สารทิศใด คนไทยมีความละเอียดอ่อนและจับไวต่อการรับศิลปะทุกชนิด ขอเพียงแต่ให้เขาได้มีโอกาสฝึกฝน เขาก็จะแสดงความสามารถออกมาให้เห็น...”

พระราชดำรัสของสมเด็จพระนางเจ้าสิริกิติ์ พระบรมราชินีนาถ พระบรมราชชนนีพันปีหลวง
ณ ศาลาดุสิดาลัย สวนจิตรลดา เมื่อวันที่ 11 สิงหาคม พ.ศ. 2532

“...I have always been proud that all Thai people have the blood of craftsmen. Be it a farmer, a farmer, or any occupation, in any direction, Thai people are meticulous when it comes to arts...”

(Her Majesty Queen Sirikit The Queen Mother's Royal Speech at Sala Dusidalai, the Royal Chitralada Project on August 11, 1989)

สมเด็จพระนางเจ้าสิริกิติ์ พระบรมราชินีนาถ พระบรมราชชนนีพันปีหลวง
ทรงมีพระราชดำรัสกับราษฎรในโอกาสที่ทรงตรวจเยี่ยมราษฎร
(ที่มา มติชนออนไลน์: https://www.matichon.co.th/news-monitor/news_626444)

Her Majesty Queen Sirikit The Queen Mother kindly visited people in the northeast region
(Retrieved from Matchon Online: https://www.matichon.co.th/news-monitor/news_626444)

เมื่อครั้งที่สมเด็จพระนางเจ้าสิริกิติ์ พระบรมราชินีนาถ พระบรมราชชนนีพันปีหลวง ได้เสด็จแปรพระราชฐานประทับแรม ณ พระตำหนักภูพานราชนิเวศน์ จังหวัดสกลนคร เดือนพฤศจิกายน พ.ศ. 2535 ทรงเสด็จฯ เยี่ยมราษฎรในพื้นที่ภาคตะวันออกเฉียงเหนือ ได้ทรงทราบถึงความเดือดร้อนของราษฎร ทรงให้ความช่วยเหลือกลุ่มอาชีพของหมู่บ้าน ทรงรับเข้าเป็นสมาชิกของมูลนิธิส่งเสริมศิลปาชีพ และทรงได้จัดตั้งโครงการส่งเสริมศิลปาชีพขึ้น เพื่อให้ราษฎรมืออาชีพเสริมเป็นการเพิ่มพูนรายได้ให้กับครอบครัวอีกทาง โดยในพื้นที่จังหวัดมหาสารคาม มีการจัดตั้งโครงการส่งเสริมศิลปาชีพเพื่อสนองพระราชดำริ จำนวน 3 แห่ง ได้แก่

When Her Majesty Queen Sirikit The Queen Mother had changed her residence to Phu Phan Ratchaniwet Palace in Sakon Nakhon province in November 1992, she kindly visited people in the northeast region and was aware of their suffering. Her Majesty Queen Sirikit The Queen Mother promptly assisted them with the initiation of Village Occupational Groups and accepted them as the members of the Foundation for the Promotion of Arts and Crafts and established a project to promote arts and crafts for the people to have additional occupations in order to increase additional income for their families. In Maha Sarakham province, Arts and Crafts Promotion Project has been established in response to the royal initiative in 3 places:

โครงการส่งเสริมศิลปาชีพบ้านกำพี้ หมู่ที่ 1 และ หมู่ที่ 12 ตำบลกำพี้ อำเภอบรบือ จังหวัดมหาสารคาม

ท่านผู้หญิงสุประภาดา เกษมสันต์ ได้ดำเนินการก่อตั้งกลุ่มทอผ้าไหมบ้านกำพี้ เมื่อปี พ.ศ. 2516 และได้กรุณารับราษฎรบ้านกำพี้เข้าเป็นสมาชิกกลุ่มทอผ้าไหมของมูลนิธิส่งเสริมศิลปาชีพ ในสมเด็จพระนางเจ้าสิริกิติ์ พระบรมราชินีนาถ พระบรมราชชนนีพันปีหลวง ได้รวบรวมผลิตภัณฑ์ส่งจำหน่ายที่โครงการส่วนพระองค์สวนจิตรดาและจำหน่ายในโอกาสสมเด็จพระนางเจ้าสิริกิติ์ พระบรมราชินีนาถ พระบรมราชชนนีพันปีหลวง เสด็จพระราชดำเนินแปรพระราชฐานมาประทับแรม ณ พระตำหนักภูพานราชนิเวศน์ จังหวัดสกลนคร

With regard to Baan Kam Phi Arts and Crafts Promotion Project, Moo 1 and Moo 12, Kam Phi Sub-District, Borabue District, Maha Sarakham Province, Thanpuying Suprapada Kasemsan established the Ban Kamphi Silk Weaving Group in 1971 and kindly accepted the villages to be the members of the silk weaving group of the Foundation for the Promotion of Arts and Crafts under Her Majesty Queen Sirikit The Queen Mother. The Foundation for the Promotion of Arts and Crafts under Her Majesty Queen Sirikit The Queen Mother collected their products and distributed them for sale at the Royal Chitralada Project and in the area on the occasion of the transformation of residence at Phu Phan Palace, Ratchaniwet, Sakon Nakhon Province.

สมเด็จพระนางเจ้าสิริกิติ์ พระบรมราชินีนาถ พระบรมราชชนนีพันปีหลวง ทรงตรวจเยี่ยมราษฎร ณ บ้านกำพี้ อำเภอบรบือ จังหวัดมหาสารคาม วันที่ 21 พฤศจิกายน 2543 (ที่มา Facebook: Nakorn Tanglak)

Her Majesty Queen Sirikit The Queen Mother visited people at Baan Kam Phi, Borabue District, Maha Sarakham Province on 21th November, 2000. (Retrieved from Facebook: Nakorn Tanglak)

โครงการส่งเสริมศิลปาชีพบ้านโคกก่อง หมู่ที่ 7 ตำบลหนองแดง อำเภอนาเชือก จังหวัดมหาสารคาม

เมื่อวันที่ 17 พฤศจิกายน พ.ศ. 2535 สมเด็จพระนางเจ้าสิริกิติ์ พระบรมราชินีนาถ พระบรมราชชนนี พันปีหลวง ได้เสด็จพระราชดำเนินมายังโรงเรียนบ้านโคกก่อง ส่วนราชการได้คัดเลือกราษฎรที่ยากจนจากบ้านโคกก่องและหมู่บ้านใกล้เคียง เพื่อขอพระราชทานเข้าเฝ้าฯ ทรงทราบถึงความเดือดร้อนเพราะพื้นที่บ้านโคกก่องประสบปัญหาความแห้งแล้ง การเพาะปลูกไม่ได้ผล ราษฎรมีรายได้น้อย และประสบปัญหาความยากจน พระองค์ทรงมีความห่วงใยในความเป็นอยู่ของราษฎร จึงพระราชทานความช่วยเหลือ โดยพระราชทานเงินให้ประกอบอาชีพเพื่อเป็นรายได้เสริมให้กับครอบครัว และมีพระราชเสาวนีย์ให้นำไปเป็นทุนปลูกหม่อนเลี้ยงไหม ทอผ้าไหม และทรงรับราษฎรเข้าเป็นสมาชิกมูลนิธิส่งเสริมศิลปาชีพในสมเด็จพระนางเจ้าสิริกิติ์ พระบรมราชินีนาถ พระบรมราชชนนี พันปีหลวง

Ban Khok Kong Arts and Crafts Promotion Project, Village No. 7, Nong Daeng Subdistrict, Na Chueak District, Maha Sarakham Province was initiated. Her Majesty Queen Sirikit The Queen Mother visited Ban Khok Kong School. The government selected the poor people from Khok Kong village and some other people from nearby villages to have an audience with the Queen. Her Majesty Queen Sirikit The Queen Mother was informed of their suffering caused by drought, ineffective cultivation, low income, and poverty.

สมเด็จพระนางเจ้าสิริกิติ์ พระบรมราชินีนาถ พระบรมราชชนนี พันปีหลวง ทรงตรวจเยี่ยมราษฎร ณ บ้านโคกก่อง ตำบลหนองแดง อำเภอนาเชือก จังหวัดมหาสารคาม ครั้งที่ 2 เมื่อวันที่ 13 พฤศจิกายน พ.ศ. 2539 (ที่มา Facebook: In my heart ในดวงใจ)

Her Majesty Queen Sirikit The Queen Mother visited people at Baan Khok Kong, Nong Daeng Subdistrict, Na Chueak District, Maha Sarakham Province on 13th November, 1996 (Retrieved from Facebook: In my heart ในดวงใจ)

โครงการส่งเสริมศิลปาชีพบ้านดอนหลี่ หมู่ที่ 9 ตำบลหนองบัวแก้ว อำเภอยักษ์คภูมิพิสัย จังหวัดมหาสารคาม

สมเด็จพระนางเจ้าสิริกิติ์ พระบรมราชินีนาถ พระบรมราชชนนีพันปีหลวง ทรงเสด็จฯ เยี่ยมราษฎร ในพื้นที่ ตำบลหนองบัวแก้ว อำเภอยักษ์คภูมิพิสัย จังหวัดมหาสารคาม จำนวน 2 ครั้ง ได้แก่
ครั้งที่ 1 เมื่อวันที่ 18 พฤศจิกายน พ.ศ. 2535 ณ โรงเรียนบ้านโนนสูงดอนหลี่
ครั้งที่ 2 เมื่อวันที่ 27 ธันวาคม พ.ศ. 2547 ณ โรงเรียนบ้านหนองบัวแก้ว

จากพระราชเสาวนีย์ของสมเด็จพระนางเจ้าสิริกิติ์ พระบรมราชินีนาถ พระบรมราชชนนีพันปีหลวง กองทัพอากาศที่ 2 ได้มอบหมายให้ พล.ร.3 /กอ.รมน.ภาค 2 สย.1 เข้าดำเนินการช่วยเหลือจัดตั้งโครงการส่งเสริมศิลปาชีพขึ้นที่บ้านดอนหลี่ หมู่ที่ 9 ตำบลหนองบัวแก้ว อำเภอยักษ์คภูมิพิสัย จังหวัดมหาสารคาม เพื่อสนองพระราชดำริ

Her Majesty Queen Sirikit The Queen Mother also initiated Baan Don Lee Arts and Crafts Promotion Project. It is located in Village No. 9, Nong Bua Kaeo Subdistrict, Phayakkhaphum Phisai District, Maha Sarakham province. She visited people in Nong Bua Kaeo Sub-district, Phayakkhaphum Phisai District, Maha Sarakham Province twice as follows:

The first time on 19 November, 1992 at Ban Non Soong Don Li School

The second time on 27 December, 2004 at Ban Nong Bua Kaew School

As a result of His Majesty's reassurance, the 2nd Army Region assigned General Ror 3 / ISOC Region 2, Sor.1 actively assisted in the establishment of the Arts and Crafts Promotion Project at Ban Don Lee, Moo 9, Nong Bua Kaeo Sub-District, Phayakkhaphum Phisai District, Maha Sarakham province to respond to the royal initiatives.

สมเด็จพระนางเจ้าสิริกิติ์ พระบรมราชินีนาถ พระบรมราชชนนีพันปีหลวง ทรงตรวจเยี่ยมราษฎร ณ บ้านดอนหลี่ ตำบลหนองบัวแก้ว อำเภอยักษ์คภูมิพิสัย จังหวัดมหาสารคาม ครั้งที่ 1 เมื่อวันที่ 18 พฤศจิกายน พ.ศ.2535
(ที่มา Facebook: กองพันทหารช่างที่ 202 กรมทหารช่างที่ 2)

Her Majesty Queen Sirikit The Queen Mother visited people at Baan Don Lee, Nong Bua Kaeo Subdistrict, Phayakkhaphum Phisai District, Maha Sarakham province on 18th November, 1992.
(Retrieved from Facebook: กองพันทหารช่างที่ 202 กรมทหารช่างที่ 2)

นับเป็นพระมหากรุณาธิคุณอันหาที่สุดมิได้สำหรับชาวมหาสารคามที่ได้รับพระราชทานความช่วยเหลือจนก่อตั้งเป็นโครงการส่งเสริมศิลปาชีพ ในสมเด็จพระนางเจ้าสิริกิติ์ พระบรมราชินีนาถ พระบรมราชชนนีพันปีหลวง ศูนย์ศิลปาชีพได้สร้างรายได้ให้กับชุมชน รวมทั้งได้รับการฝึกฝนความรู้ด้านทอผ้าเพื่อนำมาประกอบอาชีพให้ชีวิตมั่นคงและสืบสานมรดกวัฒนธรรมท้องถิ่นของอีสานสืบมา

It is regarded as Her Majesty Queen Sirikit The Queen Mother' most infinite grace for the people of Maha Sarakham who received royal assistance. The establishment of the royal project promoted arts and crafts generated income for the community and providing knowledge about weaving which became an occupation leading to their stable lives and inheritance of local and Isan cultural heritage.

ผ้าไหมล้ำเลิศค่า มหาสารคาม :
สนองพระดำริ สมเด็จพระเจ้าลูกเธอ
เจ้าฟ้าสิริวัณณวรี นารีรัตนราชกัญญา

Maha Sarakham Precious Silk :
Inheriting the Royal Aspiration of
Her Royal Highness Princess
Sirivannavari Nariratana Rajakanya

สมเด็จพระนางเจ้าสิริกิติ์ พระบรมราชินีนาถ พระบรมราชชนนีพันปีหลวง มีพระมหากรุณาธิคุณต่อการอนุรักษ์ และสืบสานการผลิตผ้าจากภูมิปัญญาพื้นถิ่นของชาวไทย ด้วยสำนึกในพระมหากรุณาธิคุณ สมเด็จพระเจ้าลูกเธอ เจ้าฟ้าสิริวัณณวรี นารีรัตนราชกัญญา มีปณิธานตั้งมั่นที่จะสืบสานต่อยอดพระราชกรณียกิจของสมเด็จพระอัยยิกาเจ้าในการอนุรักษ์และพัฒนาผ้าไทยให้คงอยู่คู่แผ่นดินไทย

“...ข้าพเจ้าขอขอบคุณช่างทอผ้าทุกคนและทุกกลุ่มจากทุกภูมิภาคทั่วประเทศ ที่ได้ร่วมกันถักทอ ผ้าลายขอสิริวัณณวรีฯ กันอย่างสุดฝีมือ ผ้าแต่ละผืนเปรียบเสมือนบทบันทึกของชีวิตที่เรียบง่าย หากแฝงไว้ด้วยละเอียดและเทคนิคการสร้างสรรค์ผืนผ้าสุดวิจิตรที่สืบสานต่อมาจากบรรพบุรุษ ซึ่งนอกจากจะเป็นผลงานที่ทรงคุณค่ายิ่งแล้ว ยังดงามด้วยภูมิปัญญาพื้นถิ่นที่ถูกฟื้นคืน...”

บางตอนจากพระนิพนธ์ดำเนินาสมเด็จพระเจ้าลูกเธอ เจ้าฟ้าสิริวัณณวรี นารีรัตนราชกัญญา
ในหนังสือผ้าลายขอสสิริวัณณวรีฯ กรมการพัฒนาชุมชน กระทรวงมหาดไทย

จังหวัดมหาสารคามได้สนองพระดำริ สมเด็จพระเจ้าลูกเธอ เจ้าฟ้าสิริวัณณวรี นารีรัตนราชกัญญา ที่มีพระทัยมุ่งมั่น ทรงสืบสาน รักษา และต่อยอดพระราชปณิธานของสมเด็จพระนางเจ้าสิริกิติ์ พระบรมราชินีนาถ พระบรมราชชนนีพันปีหลวง อันทรงอนุรักษ์ศิลปหัตถกรรมพื้นบ้านที่เกิดจากภูมิปัญญาท้องถิ่น จากรุ่นสู่รุ่น มิให้สูญหายไปจากแผ่นดินไทย

Her Majesty Queen Sirikit The Queen Mother has mercy on conserving and carrying on the production of fabrics derived from local wisdom of the Thai people. With the gratitude of Her Majesty Queen Sirikit The Queen Mother, Her Royal Highness Princess Sirivannavari Nariratana Rajakanya has a strong determination to continue the royal duties in the preservation and development of Thai fabrics for Thai people.

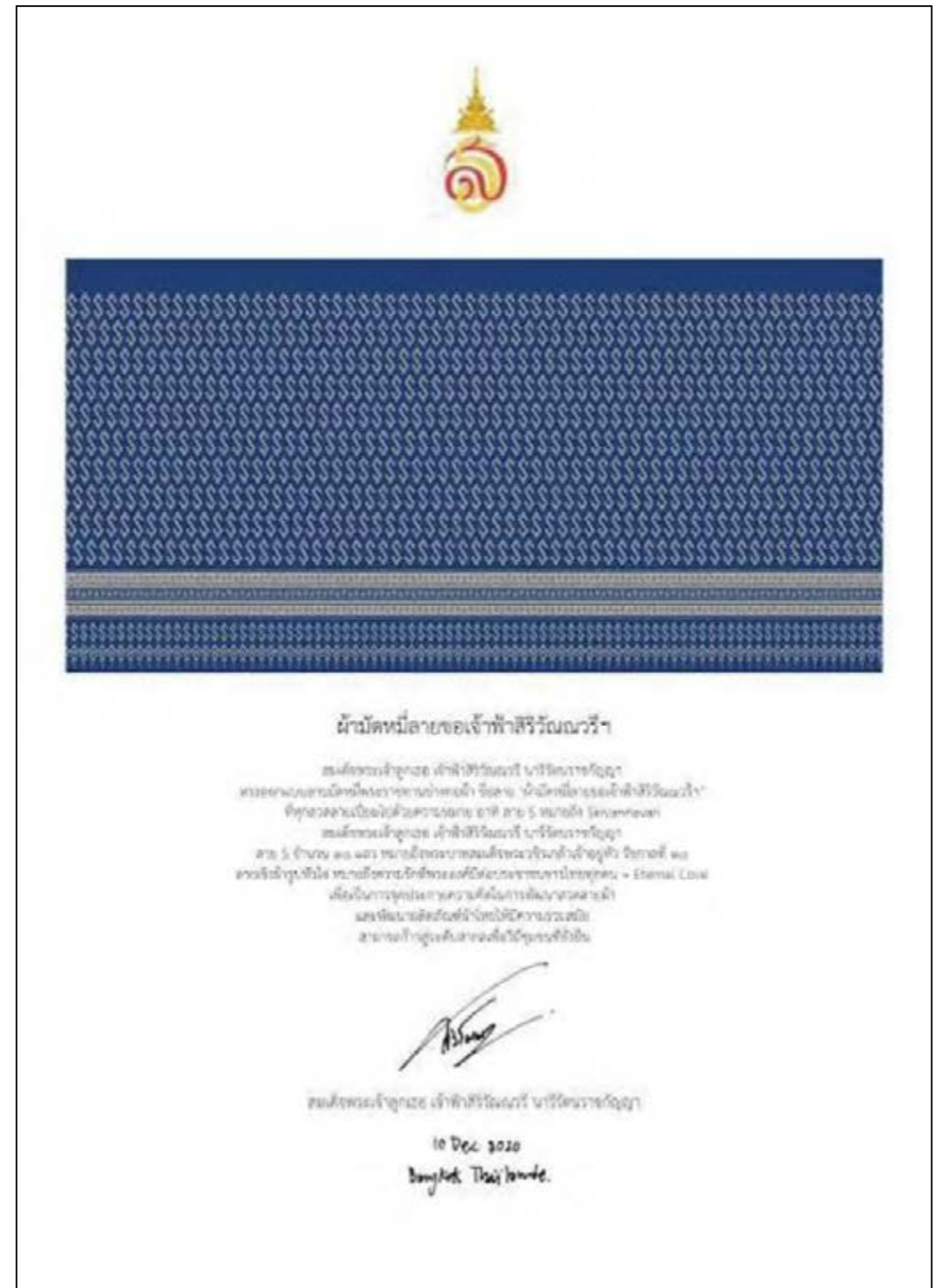
“...I would like to thank all the weavers and groups from every region of the country for putting tremendous effort in weaving Sirivannavari pattern fabric design. Each piece resembles the memoire of a simple life with meticulous detail and techniques of the creation of exquisite fabric which has been passed on from their ancestors. It is a work full of great value, beauty and local wisdom which has been revitalizing...”

(an excerpt from the writing by Her Royal Highness Princess Sirivannavari Nariratana Rajakanya, Department of Community Development, Ministry of Interior)

Maha Sarakham Province have been inherited Her Royal Highness Princess Sirivannavari Nariratana Rajakanya in particular continues preserving and continuing the aspiration of Her Majesty Queen Sirikit The Queen Mother in preserving local handicrafts arising from local wisdom which has been passed on from generation to generation.

ลายผ้าพระราชทาน “ผ้ามัดหมี่ลายขอเจ้าฟ้าสิริวัณณวรีฯ” ที่ทูลถวญถวายเปี่ยมไปด้วยความหมาย อาทิ ลาย S หมายถึง Sirivannavari สมเด็จพระเจ้าลูกเธอ เจ้าฟ้าสิริวัณณวรี นารีรัตนราชกัญญา ลาย S จำนวน 10 แถว หมายถึง พระบาทสมเด็จพระวชิรเกล้าเจ้าอยู่หัว รัชกาลที่ 10 ลายเชิงผ้ารูปหัวใจ หมายถึง ความรักที่พระองค์มีต่อประชาชนชาวไทยทุกคน = Eternal Love เพื่อเป็นการจุดประกายความคิดในการพัฒนาลวดลายผ้าและพัฒนาผลิตภัณฑ์ผ้าไทยให้มีความร่วมสมัย สามารถก้าวสู่ระดับสากลเพื่อวิถีชีวิตชุมชนที่ยั่งยืน พระราชทานเมื่อ วันที่ 10 ธันวาคม พ.ศ. 2563 (จังหวัดมหาสารคามรับพระราชทานเมื่อวันที่ 8 มกราคม พ.ศ. 2564)

The royal fabric pattern by Her Royal Highness Princess Sirivannavari Nariratana Rajakanya is a pattern full of special meanings. For example, the pattern S represents Sirivannavari, Her Royal Highness Princess Sirivannavari Nariratana Rajakanya. 10 rows of the S pattern represents King Vajiralongkorn Rama X. The heart-shaped pattern symbolizes His Majesty’s love for all Thai people which represents eternal love. This idea provokes thought about developing new patterns of Thai fabric to be contemporary, stepping up to the international level for a sustainable community way of life (bestowed on December 10, 2020 (Maha Sarakham, January 8, 2021).

ผ้ามัดหมี่ลายขอเจ้าฟ้าสิริวัณณวรีฯ
(ที่มา Facebook: HRH Princess Sirivannavari Nariratana Rajakanya)

‘Mudmee Kho Jao Fah pattern’
The royal fabric pattern by Her Royal Highness Princess Sirivannavari Nariratana Rajakanya
(Retrieved from Facebook: HRH Princess Sirivannavari Nariratana Rajakanya)

ผ้าลายพระราชทาน
“ผ้าขิดลายนารีรัตนราชกัญญา”

สมเด็จพระเจ้าลูกเธอ เจ้าฟ้าสิริวัณณวรี นารีรัตนราชกัญญา ทรงออกแบบผ้าลายพระราชทาน “ผ้าขิดลายนารีรัตนราชกัญญา” โดยได้รับแรงบันดาลใจจาก “ผ้าขิดลายสมเด็จพระนางเจ้าสิริกิติ์ พระบรมราชินีนาถ พระบรมราชชนนีพันปีหลวง” นั้นมีความหมายที่ดีและมีความงดงาม จึงทรงนำมาดัดดัดให้มีความร่วมสมัย โดยแต่ละลวดลายมีความหมายที่ลึกซึ้งดังนี้

ลาย 5 พัดผ้า
หมายถึง สมเด็จพระนางเจ้าสิริกิติ์ พระบรมราชินีนาถ พระบรมราชชนนี พันปีหลวง ซึ่งทรงมีคุณงามความดี ทรงปฏิบัติพระราชกรณียกิจ สมเด็จพระเจ้าลูกเธอ เจ้าฟ้าสิริวัณณวรี นารีรัตนราชกัญญา ได้ทรงออกแบบ ผ้าขิดลายนี้ขึ้น โดยมีความหมายดี และมีความสวยงาม เป็นลายที่ได้รับความนิยมสูง และมีความหมายดี

ลายเชิงผ้ารูปหัวใจ
หมายถึง ความรักของ พระบาทสมเด็จพระเจ้าอยู่หัวฯ และสมเด็จพระราชินีนาถ

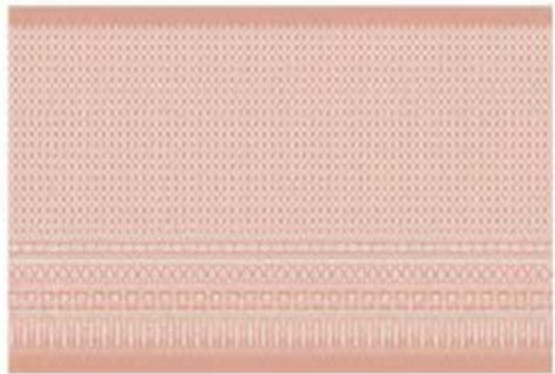
ลาย 5 ปุ่มรอบกับ ลายขิดสีเงิน
หมายถึง สมเด็จพระเจ้าอยู่หัวมหาวชิราลงกรณ 5 ธงชาติของประเทศไทย

ลายเส้นทแยงสีเงิน
หมายถึง พระตำหนัก สมเด็จพระเจ้าอยู่หัวมหาวชิราลงกรณ ในการที่อุปถัมภ์และทรงดูแลพระราชมารดา และสมเด็จพระนางเจ้าสิริกิติ์ พระบรมราชินีนาถ

ลายพวงกุญแจสีเงิน
หมายถึง ความดีความชอบของ สมเด็จพระเจ้าลูกเธอ เจ้าฟ้าสิริวัณณวรี นารีรัตนราชกัญญา ในการที่อุปถัมภ์และทรงดูแลพระราชมารดา และสมเด็จพระนางเจ้าสิริกิติ์ พระบรมราชินีนาถ

สมเด็จพระเจ้าลูกเธอ เจ้าฟ้าสิริวัณณวรี นารีรัตนราชกัญญา

ผ้าขิดลายนารีรัตนราชกัญญา
(ที่มา Facebook: ผ้าไทยใส่ให้สนุก)

‘Kit Nariratana Rajakanya pattern’

The royal fabric pattern by Her Royal Highness Princess Sirivannavari Nariratana Rajakanya

(Retrieved from Facebook: ผ้าไทยใส่ให้สนุก)

สมเด็จพระเจ้าลูกเธอ เจ้าฟ้าสิริวัณณวรี นารีรัตนราชกัญญา ทรงออกแบบผ้าลายพระราชทาน “ผ้าขิดลายนารีรัตนราชกัญญา” โดยได้รับแรงบันดาลใจจาก “ผ้าขิดลายสมเด็จพระนางเจ้าสิริกิติ์ พระบรมราชินีนาถ พระบรมราชชนนีพันปีหลวง” นั้นมีความหมายที่ดีและมีความงดงาม จึงทรงนำมาดัดดัดให้มีความร่วมสมัย โดยแต่ละลวดลายมีความหมายที่ลึกซึ้ง พระราชทานในเดือนมกราคม พ.ศ. 2565 ที่บ้านนาหว้า อำเภอนาหว้า จังหวัดนครพนม

สมเด็จพระเจ้าลูกเธอ เจ้าฟ้าสิริวัณณวรี นารีรัตนราชกัญญา ทรงเป็นประธานงานเสวนาวิชาการ “หนังสือแนวโน้มและทิศทางผ้าไทยและเครื่องแต่งกายด้วยผ้าไทย เล่มที่ 2” พร้อมทอดพระเนตรผลิตภัณฑ์ผ้าและงานหัตถกรรมชุมชนภาคตะวันออกเฉียงเหนือ ณ อาคารเฉลิมพระเกียรติในโอกาสฉลองพระชนมายุ 5 รอบ 2 เมษายน 2558 มหาวิทยาลัยมหาสารคาม เมื่อวันที่ 29 มกราคม พ.ศ.2565

สมเด็จพระเจ้าลูกเธอ เจ้าฟ้าสิริวัณณวรี นารีรัตนราชกัญญา
ทรงตรวจงานผ้าของกลุ่มทอผ้าในจังหวัดมหาสารคาม
(ที่มา มติชนออนไลน์: https://www.matichon.co.th/court-news/news_3157200)

Her Royal Highness Princess Sirivannavari Nariratana Rajakanya visited weaving groups in Maha Sarakham Province
(Retrieved from Matichon Online: https://www.matichon.co.th/court-news/news_3157200)

สมเด็จพระเจ้าลูกเธอ เจ้าฟ้าสิริวัณณวรี นารีรัตนราชกัญญา ทรงเป็นประธานงานเสวนาวิชาการ
"หนังสือ แนวโน้มและทิศทางผ้าไทยและเครื่องแต่งกายด้วยผ้าไทย เล่มที่ 2"
(ที่มา มติชนออนไลน์: https://www.matichon.co.th/court-news/news_3157200)

Her Royal Highness Princess Sirivannavari Nariratana Rajakanya,
Chaired the academic seminar 'Book: Trends and Directions of Thai Fabrics
and Clothing with Thai Fabrics, Volume 2'.
(Retrieved from Matichon Online: https://www.matichon.co.th/court-news/news_3157200)

ผ้าไหมล้ำเลอค่า มหาสารคาม :
ยกระดับเพื่อส่งเสริมระบบเศรษฐกิจฐานราก

Maha Sarakham Precious Silk :
Upgrading for Promoting Grassroots Economy

จังหวัดมหาสารคามมุ่งเน้นและได้ให้ความสำคัญในการพัฒนาเศรษฐกิจของจังหวัดให้มีการเติบโตอย่างสมดุลและยั่งยืน โดยการนำภูมิปัญญาของท้องถิ่นซึ่งเป็นจุดแข็งสำคัญมาสร้างมูลค่าเพิ่มและรายได้ให้กับคนในพื้นที่ จึงได้กำหนดเป้าหมายการพัฒนาจังหวัด พ.ศ. 2566-2570 ไว้ว่า “เกษตรกรรมยั่งยืน นำภูมิปัญญาสร้างคุณค่า พัฒนาการค้า การลงทุน ส่งเสริมสุข ภายใต้สิ่งแวดล้อมที่ดี” และกำหนดประเด็นการพัฒนาที่ 2 “ส่งเสริมการนำองค์ความรู้ทางภูมิปัญญา เพื่อสร้างมูลค่าเพิ่มให้กับสินค้า บริการ การท่องเที่ยวเชิงประวัติศาสตร์ ศิลปะและวัฒนธรรมและการท่องเที่ยวเชิงสร้างสรรค์”

การขับเคลื่อนเพื่อยกระดับวัฒนธรรมผ้าทออันเป็นเอกลักษณ์ภูมิปัญญาที่มีความโดดเด่นของจังหวัดมหาสารคาม จึงเป็นโอกาสในการนำมรดกทางวัฒนธรรมมาพัฒนาใช้ให้เกิดประโยชน์ทั้งด้านการตระหนักในคุณค่าและความสำคัญของภูมิปัญญาบรรพชน และการส่งเสริมเศรษฐกิจฐานรากของจังหวัดมหาสารคาม

จังหวัดมหาสารคามมีเครือข่ายความร่วมมือระหว่างภาครัฐ ภาคเอกชน ภาคประชาสังคม ภาคประชาชน และภาควิชาการ ในการขับเคลื่อนการยกระดับวัฒนธรรมผ้าทอเพื่อส่งเสริมเศรษฐกิจฐานรากภายใต้ชื่อ “เครือข่ายไหมหมืองคาม” มีเป้าหมายเพื่อผลักดันให้เกิดการสร้างมูลค่าเพิ่มทางเศรษฐกิจตามแนวทางโมเดลเศรษฐกิจสู่การพัฒนาที่ยั่งยืน (BCG Economy Model) และสอดคล้องกับเป้าหมายการพัฒนาที่ยั่งยืน (Sustainable Development Goals หรือ SDGs) ทั้งในระดับต้นน้ำ กลางน้ำ และปลายน้ำ โดยจังหวัดมหาสารคามได้กำหนดกลยุทธ์ในการดำเนินงาน ประกอบด้วย

- 1) การสานพลังเพื่อกำหนดเป้าหมายในการพัฒนาธุรกิจผ้าทอ
- 2) การยกระดับศักยภาพการเป็นผู้ประกอบการธุรกิจผ้าทอ
- 3) การสร้างสภาพแวดล้อมและกลไกที่ส่งเสริมการพัฒนาเศรษฐกิจฐานราก
- 4) การพัฒนาผลิตภัณฑ์
- 5) การพัฒนาช่องทางการตลาดในระบบเศรษฐกิจสมัยใหม่
- 6) การติดตามและประเมินผลอย่างเป็นระบบ (สำนักงานพัฒนาชุมชนจังหวัดมหาสารคาม การยกระดับผ้าทอพื้นเมืองมหาสารคามเพื่อส่งเสริมระบบเศรษฐกิจฐานราก. 2565)

Maha Sarakham province has given importance to the development of the province's sustainable as well as economic growth by incorporating local wisdom to be its strength in creating added value and income for people in the area. Maha Sarakham province has set provincial development goals for 2023 - 2027 as “sustainable agriculture that brings wisdom in creating value and developing trade and investment for a happy society under a pleasant environment.” Maha Sarakham province has set the 2nd development goal which is, “to promote the adoption of wisdom knowledge to add value to products, services, historical tourism, arts and culture and creative tourism.”

Maha Sarakham province has put forward the plan to upgrade the unique woven culture which is regarded as the outstanding wisdom of Maha Sarakham province. Therefore, it is considered a great opportunity for the province to utilize the cultural heritage to raise awareness and recognize the value and importance of ancestral wisdom which will eventually lead to the promotion of the grassroots economy of Maha Sarakham province

Maha Sarakham province has a strong network of cooperation among the government, private sector, civil society, public and academic sector in upgrading weaving culture to promote the grassroots economy under the name “Maha Mai Muang Kham Network.” The network has an aim to drive economic value creation based on the BCG Economy Model that aligns with the Sustainable Development Goals (SDGs) at the upstream, midstream and downstream levels. Maha Sarakham province has established strategies for operations which consist of

- (1) joining forces to set goals for the development of the textile business.
- (2) improving the potential of being a textile business entrepreneur.
- (3) creating an environment and mechanism that promotes grassroots economic development.
- (4) product development
- (5) the development of marketing channels in the modern economy.
- (6) systematic monitoring and evaluation (Maha Sarakham Provincial Community Development Office. Uplifting Maha Sarakham’s native weaving fabrics to promote the grassroots economy. 2022)

กิจกรรม เครื่องช้ายมหไหมเมืองคตม จังหัดมหสทรคตม
 ‘Maha Mai Muang Kham’, Maha Sarakham Province Network Activities

กิจกรรม เครื่องช้ายมหไหมเมืองคตม จังหัดมหสทรคตม
 ‘Maha Mai Muang Kham’, Maha Sarakham Province Network Activities

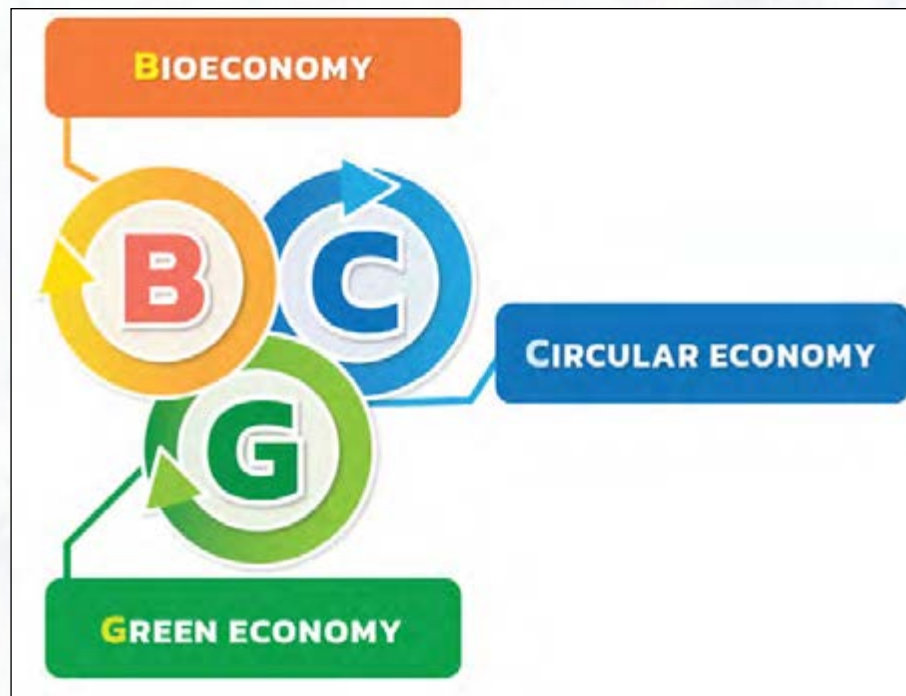
การยกระดับวัฒนธรรม ผ้าทอตามแนวทาง โมเดลเศรษฐกิจ BCG สู่การพัฒนาที่ยั่งยืน

Upgrading Woven Culture based on BCG Economy Model

BCG Economy Model เป็นการพัฒนาเศรษฐกิจแบบองค์รวม ที่จะพัฒนาเศรษฐกิจ 3 มิติไปพร้อมกัน ได้แก่ เศรษฐกิจชีวภาพ (Bioeconomy) มุ่งเน้นการใช้ทรัพยากรชีวภาพเพื่อสร้างมูลค่าเพิ่ม โดยเน้นการพัฒนาเป็นผลิตภัณฑ์มูลค่าสูง เชื่อมโยงกับ เศรษฐกิจหมุนเวียน (Circular Economy) คำนึงถึงการนำวัสดุต่าง ๆ กลับมาใช้ประโยชน์ให้มากที่สุด และทั้ง 2 เศรษฐกิจนี้ อยู่ภายใต้เศรษฐกิจสีเขียว (Green Economy) ซึ่งเป็นการพัฒนาเศรษฐกิจที่ไม่ได้มุ่งเน้นเพียงการพัฒนาเศรษฐกิจเท่านั้น แต่ต้องพัฒนาควบคู่ไปกับการพัฒนาสังคมและการรักษาสิ่งแวดล้อมได้อย่างสมดุลให้เกิดความมั่นคงและยั่งยืนไปพร้อมกัน โดยเปลี่ยนข้อได้เปรียบที่มีความหลากหลายทางชีวภาพและวัฒนธรรม ให้เป็นความสามารถในการแข่งขันด้วยนวัตกรรม เพื่อให้เกิดเศรษฐกิจ BCG ที่เติบโต แข่งขันได้ในระดับโลก เกิดการกระจายรายได้ลงสู่ชุมชน ลดความเหลื่อมล้ำ ชุมชนเข้มแข็ง มีความเป็นมิตรกับสิ่งแวดล้อมและการพัฒนาที่ยั่งยืน ดังนั้น การพัฒนาวัฒนธรรมผ้าทอตามแนวทาง BCG Economy Model จึงให้ความสำคัญในการดำเนินงาน ดังนี้

- **เศรษฐกิจชีวภาพ (Bio Economy)** นำความรู้ เทคโนโลยี และนวัตกรรม พัฒนาต่อยอดจากฐานทรัพยากรชีวภาพในท้องถิ่นในกระบวนการผลิตผ้าทอ เช่น พันธุ์หม่อน พันธุ์ไหม พันธุ์ฝ้าย การปลูกหม่อน เลี้ยงไหม การย้อมสีธรรมชาติ เป็นต้น
- **เศรษฐกิจหมุนเวียน (Circular Economy)** นำทรัพยากรมาใช้ให้เกิดประโยชน์สูงสุดในทุกห่วงโซ่ของกระบวนการทอผ้า โดยมุ่งไปที่ Zero Waste หรือการลดปริมาณของเสียให้น้อยลงหรือเท่ากับศูนย์
- **เศรษฐกิจสีเขียว (Green Economy)** มุ่งเน้นการลดผลกระทบต่อโลกอย่างยั่งยืน โดยเฉพาะความยั่งยืนด้านสิ่งแวดล้อม เช่น การเกษตรอินทรีย์ การย้อมสีธรรมชาติ

BCG Economy Model is holistic economic development that simultaneously develops three dimensions of economy, including bioeconomy which emphasizes the use of biological resources to create added value through the development of high-value products which are linked to the circular economy through the use of various materials as much as possible. Both of these economies are under the green economy which is economic development that does not focus solely on economic development. It must be developed in tandem with social development and environmental protection in a balanced manner to achieve both stability and sustainability.

BCG Economy Model transforms advantages pertaining to biological and cultural diversity in order to compete through innovation which would eventually lead the province to BCG economic growth that can compete on a global level. Distributing income to the community, reducing inequality, strengthening a strong community, being environmentally friendly and being sustainable development will also be achieved. Therefore, the development of weaving fabric culture according to the BCG Economy Model gives importance to operations as follows :

- **Bio Economy** brings knowledge, technology and innovation to develop from the base of local bio-resources in the production of woven fabrics, such as mulberry, silk, cotton, mulberry raising, silkworm raising, and natural dyeing,
- **The Circular Economy** optimizes resources in every chain of the weaving process with a focus on zero waste or the reduction of waste to less or equal to zero, and
- **Green Economy** focuses on reducing the sustainable impact on the world, especially environmental sustainability, such as organic agriculture and natural dyeing.

ยกระดับวัฒนธรรมผ้าทอตามเป้าหมายการพัฒนาที่ยั่งยืน (Sustainable Development Goals หรือ SDGs) Upgrading Woven Culture according to Sustainable Development Goals (SDGs)

เมื่อพิจารณาเป้าหมายการพัฒนาที่ยั่งยืน (Sustainable Development Goals: SDGs) ทั้ง 17 ตัวชี้วัดแล้วพบว่า การยกระดับผ้าไหมล้ำเลิศค่า มหาสารคาม เป็นการดำเนินงานที่สอดคล้องกับเป้าหมายการพัฒนาที่ยั่งยืน (SDGs) ตามเป้าประสงค์ในเป้าหมายที่ 1 ยุติความยากจนทุกรูปแบบในทุกที่ (End poverty in all its forms everywhere) และเป้าหมายที่ 8 ส่งเสริมการเติบโตทางเศรษฐกิจที่ต่อเนื่อง ครอบคลุม และยั่งยืน การจ้างงานเต็มที่ และมีผลิตภาพ และการมีงานที่เหมาะสมสำหรับทุกคน (Promote sustained, inclusive and sustainable economic growth, full and productive employment and decent work for all)

Based on those 17 indicators of Sustainable Development Goals (SDGs), it has been found that upgrading Maha Sarakham's precious silk is an operation that aligns with the Sustainable Development Goals (SDGs), especially Goal #1 which involves ending poverty in all its forms everywhere, and Goal #8 which deals with promoting sustained, inclusive and sustainable economic growth, full and productive employment and decent work for all.

SDGs เป้าหมายที่ 1 ขจัดความยากจนทุกรูปแบบในทุกที่
SDGs Goal #1: End poverty in all its forms everywhere

SDGs เป้าหมายที่ 8 ส่งเสริมการเติบโตทางเศรษฐกิจที่ต่อเนื่อง ครอบคลุม และยั่งยืน การจ้างงานเต็มที่ และมีผลิตภาพ และการมีงานที่เหมาะสมสำหรับทุกคน
SDGs Goal #8: Promote sustained, inclusive and sustainable economic growth, full and productive employment and decent work for all

การยกระดับวัฒนธรรมผ้าทอสู่แฟชั่นผ้าทอ

แฟชั่นผ้าทอเป็นโอกาสหนึ่งในการยกระดับวัฒนธรรมผ้าทอเพื่อส่งเสริมระบบเศรษฐกิจฐานรากของจังหวัดมหาสารคาม โดยมีศักยภาพและความพร้อมทั้งเอกลักษณ์ภูมิปัญญาผ้าทออันโดดเด่น มี “เครือข่าย มหาไหมเมืองคาม” อันเป็นความร่วมมือระหว่างภาครัฐ ภาคเอกชน ภาคประชาสังคม ภาคประชาชน และภาควิชาการ มีผู้ที่มีความสามารถด้านการออกแบบและตัดเย็บ และมีสถาบันการศึกษาที่จัดการเรียนการสอน ด้านการออกแบบและพัฒนาสิ่งทอ ดังนั้น การขับเคลื่อนเพื่อยกระดับวัฒนธรรมผ้าทอสู่แฟชั่นผ้าทอ จึงเป็นการส่งเสริมให้วัฒนธรรมผ้าทอของจังหวัดมหาสารคาม มีความโดดเด่นแตกต่างจากจังหวัดอื่น ๆ อันจะนำไปสู่การสร้างรายได้จากธุรกิจแฟชั่นผ้าทอ การพัฒนาศักยภาพนักออกแบบและช่างตัดเย็บ การขยายผลต่อยอดสู่เศรษฐกิจสร้างสรรค์ การสร้างแรงบันดาลใจแก่คนรุ่นใหม่ รวมทั้งการขยายผลสู่แฟชั่นในเวทีระดับชาติและนานาชาติ

Upgrading Textile Culture to Textile Fashion

Woven fabric fashion is regarded as a great opportunity to upgrade woven fabric culture to promote the grassroots economic system of Maha Sarakham province. Maha Sarakham province has the potential, readiness and uniqueness of outstanding woven wisdom together with a network called “Maha Mai Muang Kham” which is a collaboration among the government, private sector, civil society, public sector, and academia. Moreover, there are experts who have the ability to design and sew, and the educational institutions that provide teaching and learning about textile design and development. Therefore, the drive to upgrade textile culture to textile fashion is regarded as an effective strategy to promote the weaving culture of Maha Sarakham province with its uniqueness, which will eventually lead to generating money from the textile fashion, developing potential designers and tailors, extending the results to the creative economy, inspiring new generations, and expanding fashion into the national and international stages.

ปัทมา เหล่าชัย
แฟชั่นดีไซเนอร์ เจ้าของห้องเสื้อปัทมา
Patima Laochai,
fashion designer who owns a dress shop called Dress by Patima

ปัทมา เหล่าชัย แพชั่นดีไซเนอร์ เจ้าของห้องเสื้อปัทมา ผู้มุ่งมั่นตั้งใจนำเสนอผลงานออกแบบเพื่อส่งเสริมผ้าไหมพื้นบ้าน ผลงานการออกแบบเป็นที่รู้จักและได้รับการยอมรับอย่างกว้างขวาง ทั้งในระดับจังหวัด ระดับชาติ และระดับนานาชาติ ตลอดจนเป็นผู้ที่ศรัทธาเป็นจิตอาสาในการผลักดันเพื่อยกระดับวัฒนธรรมผ้าทอจังหวัดมหาสารคามในหลายบทบาท เช่น นายกสมาคมส่งเสริมผ้าไทยจังหวัดมหาสารคาม นายกสโมสรไลออนส์ มหาสารคาม นายกสมาคมธุรกิจท่องเที่ยวจังหวัดมหาสารคาม ประธานเครือข่าย OTOP จังหวัดมหาสารคาม ประธานศูนย์ความรับผิดชอบต่อสังคมของภาคธุรกิจจังหวัดมหาสารคาม (CSR) เป็นต้น

Patima Laochai is a fashion designer who owns a dress shop called Dress by Patima. He has a strong determination to present designs to promote local silk. His designs are popular at the provincial, national and international levels. He has dedicated himself and played important roles in upgrading the weaving culture of Maha Sarakham province. He has served as the President of the Thai Textile Promotion Association, Maha Sarakham province, the President of Lions Club Maha Sarakham, the President of the Tourism Business Association of Maha Sarakham province, and the President of OTOP Network, Maha Sarakham province.

แฟชั่นเครื่องแต่งกาย ออกแบบโดย ปัทมา เหล่าชัย
Fashion Design by Patima Laochai

แฟชั่นเครื่องแต่งกาย ออกแบบโดย ปัทมา เหล่าชัย
Fashion Design by Patima Laochai

แฟชั่นเครื่องแต่งกาย ออกแบบโดย ปริญญา เหล่าชัย
Fashion Design by Patima Laochai

พีริอุมากร วระเศรษฐ์ภาพร หรือ KAI UKAS ดีไซน์เนอร์ไทยคนแรกในเอเชียที่ได้รับรางวัล DE FÉLÉ DE MODE จากประเทศฝรั่งเศส และ Sweden World Peace Awards 2018 ดีไซน์เนอร์ผลงานระดับโลกที่เห็นความงามและคุณค่าของผ้าลายสร้อยดอกหมาก (ลายประจำจังหวัดมหาสารคาม) และลายผ้าประจำอำเภอ (13 อำเภอ) ของจังหวัดมหาสารคาม โดยนำผ้าทั้ง 14 ลายไปออกแบบและนำผลงานไปนำเสนอทั้งในงานเดินแบบแฟชั่นของจังหวัดมหาสารคาม เวทีระดับชาติ และนานาชาติ

Phiumakorn Warasethaporn or KAI UKAS was the first Thai designer in Asia who received the awards called DE FÉLÉ DE MODE from France and the World Peace Awards 2018 from Sweden. She is a world-class designer who sees the beauty and value of the Soi Dok Mak pattern (the weaving pattern of Maha Sarakham province) and the weaving patterns of 13 districts of Maha Sarakham province. She presented all 14 pieces of woven fabric based on her exquisite designs at the fashion show stages locally, nationally and internationally.

พีริอุมากร วระเศรษฐ์ภาพร กับรางวัล
Sweden World Peace Awards 2018

Phiumakorn Warasethaporn or KAI UKAS
with Sweden World Peace Awards 2018

แพชั่นลายผ้ามหาสารคาม ออกแบบโดย พีรอุมากร วระเศรษฐ์ถาพร หรือ KAI UKAS
Maha Sarakham Pattern Fashion Design by Phiumakorn Warasethaporn or KAI UKAS

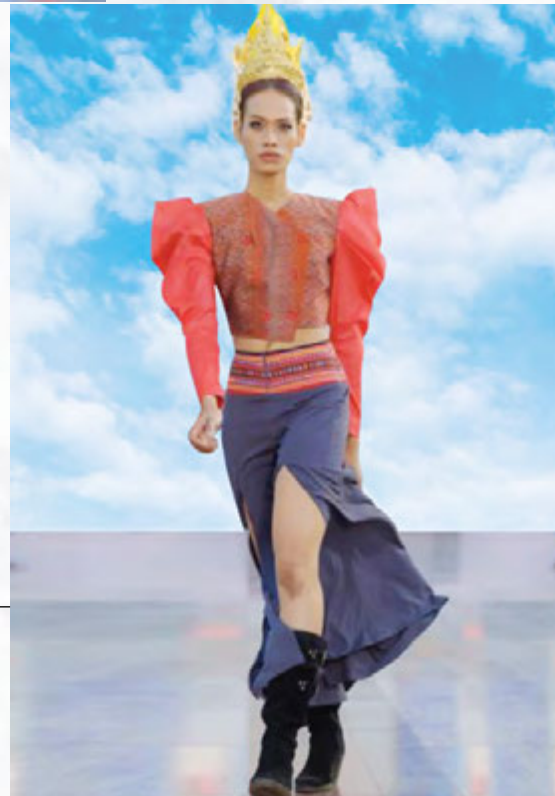
แพชั่นลายผ้ามหาสารคาม ออกแบบโดย พีรอุมากร วระเศรษฐ์ถาพร หรือ KAI UKAS
Maha Sarakham Pattern Fashion Design by Phiumakorn Warasethaporn or KAI UKAS

แพ้นลายผ้ามหาสารคาม ออกแบบโดย พีริอุมากร วระเศรษฐ์ธภาพร หรือ KAI UKAS
Maha Sarakham Pattern Fashion Design by Phiumakorn Warasethaporn or KAI UKAS

แพ้นลายผ้ามหาสารคาม ออกแบบโดย พีริอุมากร วระเศรษฐ์ธภาพร หรือ KAI UKAS
Maha Sarakham Pattern Fashion Design by Phiumakorn Warasethaporn or KAI UKAS

แฟชั่นลายผ้ามหาสารคาม ออกแบบโดย พีริอุมากร วระเศรษฐ์ถาวร
หรือ KAI UKAS
Maha Sarakham Pattern Fashion Design
by Phiumakorn Warasethaporn or KAI UKAS

การยกระดับวัฒนธรรมผ้าทอ ด้วยนวัตกรรมย้อมสีธรรมชาติ

Upgrading Textile Culture through
Natural Dyeing Innovations

การย้อมสีธรรมชาติ เป็นข้อต่อสำคัญของห่วงโซ่คุณค่าของวัฒนธรรมผ้าทอ จังหวัดมหาสารคาม โดย สำนักงานพัฒนาชุมชนจังหวัดมหาสารคาม สำนักงานวัฒนธรรมจังหวัดมหาสารคาม จึงได้ร่วมมือกับมหาวิทยาลัยมหาสารคาม และสถาบันวิจัยวิทยาศาสตร์และเทคโนโลยีแห่งประเทศไทยลงนามในบันทึกข้อตกลงความร่วมมือเพื่อยกระดับการย้อมสีธรรมชาติจังหวัดมหาสารคาม ในวันที่ 10 สิงหาคม พ.ศ. 2565 และได้รับการสนับสนุนทุนวิจัยจากหน่วยบริหารและจัดการทุนเพื่อการพัฒนาในระดับพื้นที่ (บพท.) ในกรยกยกระดับความสามารถในการจัดการธุรกิจของกลุ่มผู้ผลิต “ผ้าย้อมสีธรรมชาติ” เพื่อลดความสูญเสียทางธุรกิจและสร้างรายได้จากผลิตภัณฑ์ผ้าย้อมสีธรรมชาติที่มีคุณภาพและเป็นเอกลักษณ์ของจังหวัดมหาสารคาม โดยใช้เทคโนโลยีการสกัดและควบคุมคุณภาพของสีธรรมชาติ และการเพิ่มการยึดติดสีของสิ่งทอและการเคลือบสิ่งทอยั่งยืนแบบคที่เรียโดยใช้พลาสมาความดันบรรยากาศ ควบคู่กับการพัฒนาศักยภาพการจัดการธุรกิจของวิสาหกิจชุมชน

ผลจากการดำเนินโครงการจะทำให้เกิด

- 1) วิสาหกิจชุมชนมีความสามารถสกัดผงสีธรรมชาติที่มีคุณภาพใกล้เคียงกับสีสังเคราะห์
- 2) วิสาหกิจชุมชนมีความสามารถในการสกัดผงสีธรรมชาติในระดับ Pilot Scale
- 3) วิสาหกิจชุมชนมีเส้นด้ายที่มีคุณสมบัติย้อมสีธรรมชาติติดแน่นทนนานมากขึ้นอย่างน้อย 50 เท่า
- 4) วิสาหกิจ 50 ชุมชนมีผลิตภัณฑ์สิ่งทอที่มีคุณสมบัติย้อมสีแบบคที่เรีย
- 5) วิสาหกิจชุมชนมีศักยภาพในการบริหารจัดการธุรกิจ การดำเนินโครงการดังกล่าวจะส่งผลให้ “ผ้าย้อมสีธรรมชาติ” เป็นเอกลักษณ์ที่มีความโดดเด่นแตกต่างจากผ้าย้อมสีธรรมชาติโดยทั่วไป และนำไปขยายผลต่อยอดในการพัฒนาเศรษฐกิจฐานรากของจังหวัดมหาสารคาม

Natural dyeing is an important value chain of Maha Sarakham province. Maha Sarakham Provincial Community Development Office and Maha Sarakham Provincial Cultural Office have collaborated with Mahasarakham University and the Institute of Scientific and Technological Research of Thailand in signing a memorandum of understanding with the aim to improve natural dyeing in Maha Sarakham province. With the research funding from the Area Development Capital Administration and Management Unit (TALA), the province can improve the ability of the producer groups of natural dyeing in managing their businesses, reducing business losses and generating income from high quality and uniqueness of unique natural dyes of Maha Sarakham province. Using technology to extract and control the quality of natural pigments, the dye adhesion of textiles and prevention of antibacterial textile coatings through atmospheric pressure plasma are achieved. This is done in parallel with the development of the business management potential of community enterprises.

The results of the operation of the project are as follows:

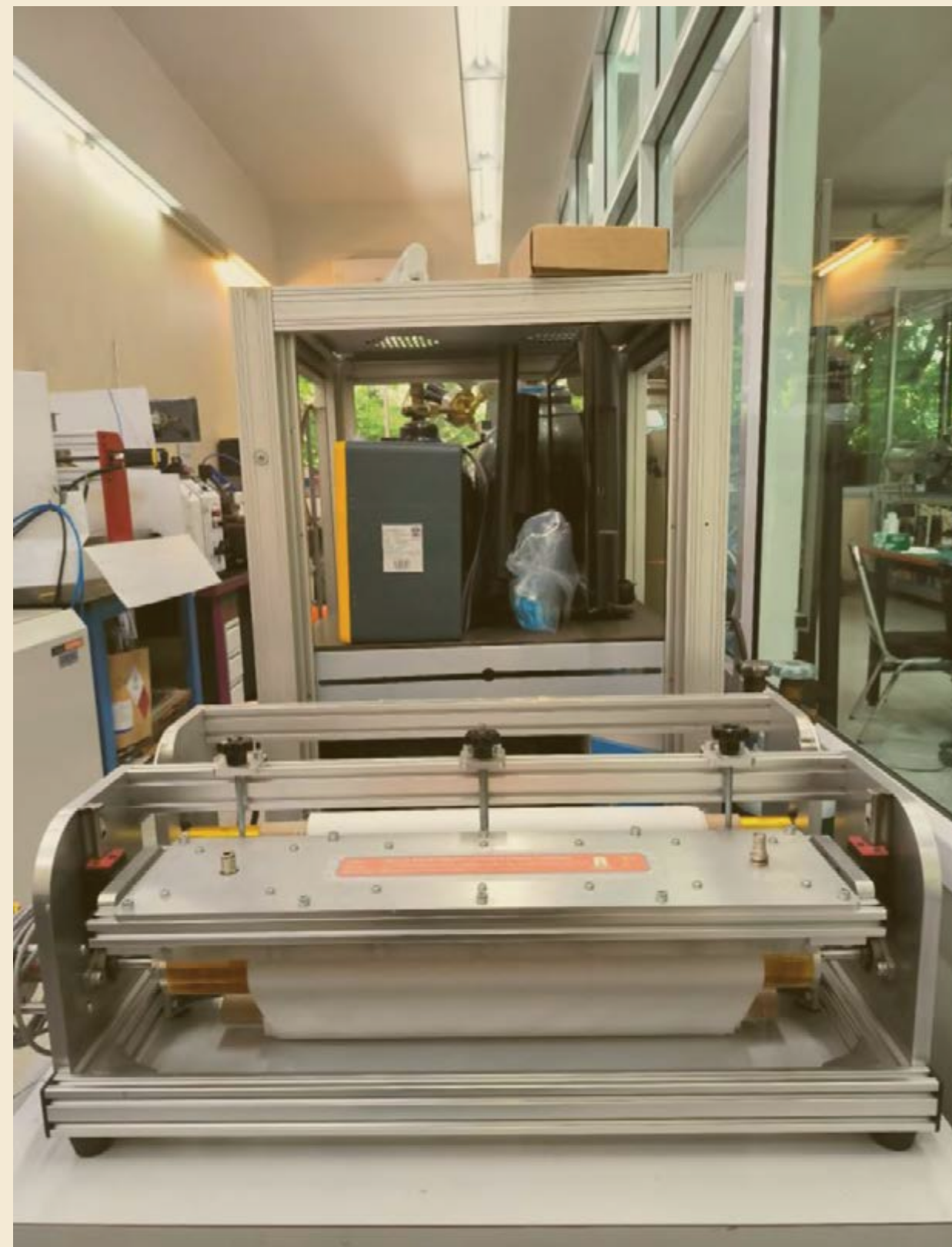
- The community enterprise has the ability to extract natural pigments that are similar in quality to synthetic dyes,
- The community enterprise has the ability to extract natural pigments at the pilot scale level,
- The community enterprise has yarns with natural dyeing properties that last at least 50 times longer, and
- The community enterprise has potentials in business management through the implementation of such project in the form of “natural dyes” which are different from other naturally dyes in general which could result in the development of the foundation economy of Maha Sarakham province.

พิธีนามในบันทึกข้อตกลงความร่วมมือเพื่อยกระดับการย้อมสีธรรมชาติจังหวัดมหาสารคาม วันที่ 10 สิงหาคม พ.ศ. 2565
Signing ceremony of the memorandum of cooperation to upgrade natural dyeing in Maha Sarakham province on 10 August 2022

เครื่องมือสกัดและควบคุมคุณภาพผงสีธรรมชาติ
Tools for the extraction and quality control of natural color pigments

เครื่องมือการเพิ่มการยึดติดสีของสิ่งทอและการเคลือบสิ่งทอยับยั้งแบคทีเรีย โดยใช้พลาสมาความดันบรรยากาศ
Tools for enhancing the dye adhesion of textiles and preventing antibacterial textile coatings through atmospheric pressure plasma.

ภาคผนวก

รายชื่อกลุ่มผู้ผลิต ผู้ประกอบการ OTOP
ประเภทผ้าและเครื่องแต่งกาย
จังหวัดมหาสารคาม

ที่	ชื่อกลุ่ม	ที่อยู่	ผลิตภัณฑ์	เบอร์โทร	ระดับดาว
1	ผาสารทแก้ว ผ้าทอลายโบราณ	97 หมู่ที่ 9 ห้วยแอ่ง ต.ห้วยแอ่ง อ.เมือง มหาสารคาม จ.มหาสารคาม	ผ้าไหมยกดอก	0942850995	5
2	นางกุหลาบ خانอยู่	21 หมู่ที่ 7 ต.ท่าสองคอน อ.เมือง มหาสารคาม จ.มหาสารคาม	ผ้ามัดหมี่ (เส้นใย ประดิษฐ์)	0819747058	4
3	กลุ่มตัดเย็บเสื้อผ้าบ้านท่าตูม	161 หมู่ที่ 3 ต.ท่าตูม อ.เมือง มหาสารคาม จ.มหาสารคาม	เสื้อสำเร็จรูปสตรี	0879535300	4
4	กลุ่มทอผ้าบ้านหนองหิน	141/4 ต.โคกก่อ อ.เมืองมหาสารคาม จ.มหาสารคาม	ผ้าขาวม้า	0862324837	4
5	ผาสารทแก้ว ผ้าทอลายโบราณ	97 หมู่ที่ 9 ห้วยแอ่ง ต.ห้วยแอ่ง อ.เมืองมหาสารคาม จ.มหาสารคาม	ซิ่นหมี่สอด	0942850995	4
6	ร้าน ON-SORN	173-174 หมู่ที่ 11 ดินดำพัฒนา ต.แก้ง อ.เมืองมหาสารคาม จ.มหาสารคาม	เสื้อผ้าสำเร็จรูป	0899379414	4
7	ทองยศผ้าไหมโบราณ	27/1 ต.ตลาด อ.เมืองมหาสารคาม จ.มหาสารคาม	ผ้าไหมมัดหมี่	0632488573	3
8	ผ้าลายอินโดแปรรูปและ ผ้าลูกไม้แปรรูป	41 หมู่ที่ 3 หนองอีดำ ต.หนองโน อ.เมืองมหาสารคาม จ.มหาสารคาม	ผ้าลูกไม้แปรรูป	0930509268	2
9	กลุ่มสตรีทอผ้าไหมฝ้าย บ้านนาคุณ	35 หมู่ที่ 3 ต.โนนภิบาล อ.แกดำ จ.มหาสารคาม	ผ้าไหมมัดหมี่	0872259005	4
10	กลุ่มสตรีทอผ้าไหมฝ้าย บ้านนาคุณ	35 หมู่ที่ 3 ต.โนนภิบาล อ.แกดำ จ.มหาสารคาม	ผ้าขาวม้า	0872259005	4
11	กลุ่มทอผ้าบ้านหนองบัว	44 หมู่ที่ 4 หนองบัว ต.หนองกุง อ.แกดำ จ.มหาสารคาม	ผ้ามัดหมี่ ลายไข่มดแดง	0871451448	4
12	กลุ่มทอผ้าบ้านหนองแต้	122 หมู่ที่ 12 ต.แกดำ อ.แกดำ จ.มหาสารคาม	ผ้าคลุมไหล่	0831437837	3
13	กลุ่มสตรีทอผ้าไหมฝ้าย บ้านนาคุณ	35 หมู่ที่ 3 ต.โนนภิบาล อ.แกดำ จ.มหาสารคาม	ผ้ามัดหมี่ ลายสร้อยดอกหมาก	0872259005	3
14	กลุ่มทอผ้าบ้านหนองบัว	44 หมู่ที่ 4 หนองบัว ต.หนองกุง อ.แกดำ จ.มหาสารคาม	ผ้ามัดหมี่ ลายสร้อยดอกหมาก	0871451448	3
15	กลุ่มทอผ้าบ้านนาฏ	63 ต.แกดำ อ.แกดำ จ.มหาสารคาม	ผ้ามัดหมี่	0990276620	3
16	กลุ่มทอผ้าบ้านหัวนาคำ	19 หมู่ที่ 9 หัวนาคำ ต.หนองกุง	ผ้ามัดหมี่	0892081817	3

ที่	ชื่อกลุ่ม	ที่อยู่	ผลิตภัณฑ์	เบอร์โทร	ระดับดาว
		อ.แกดำ จ.มหาสารคาม			
17	กลุ่มทอผ้าบ้านหนองหูลิง	46 หมู่ที่ 7 หนองหูลิง ต.มิตรภาพ อ.แกดำ จ.มหาสารคาม	ผ้าขาวม้า	0930757908	3
18	กลุ่มทอผ้าบ้านหนองหูลิง	46 หมู่ที่ 7 หนองหูลิง ต.มิตรภาพ อ.แกดำ จ.มหาสารคาม	ผ้ามัดหมี่	0930757908	1
19	กลุ่มทอผ้าสตรีสหกรณ์ยาง น้อย	84/1 หมู่ที่ 14 ต.ยางน้อย อ.โกสุมพิสัย จ.มหาสารคาม	ผ้าไหมมัดหมี่ ลายสร้อยดอกหมาก	0925148777	4
20	กลุ่มผ้าฝ้ายย้อมคราม หมักโคลน	81 หมู่ที่ 6 ต.แห่ใต้ อ.โกสุมพิสัย จ.มหาสารคาม	เสื้อสำเร็จรูปหญิง	0918286504	3
21	กลุ่มผ้าฝ้ายแปรรูป บ้านโพทอง	97 หมู่ที่ 6 ต.แห่ใต้ อ.โกสุมพิสัย จ.มหาสารคาม	เสื้อสำเร็จรูปหญิง	0852661259	3
22	กลุ่มสตรีสรินทรา ผ้าไหมแปรรูปบ้านแพง	292 หมู่ที่ 9 แพง ต.แพง อ.โกสุมพิสัย จ.มหาสารคาม	ชุดสตรีผ้าไหม	0981046765	2
23	กลุ่มผ้าไหมบ้านลาดเจริญ	53 หมู่ที่ 14 ต.ศรีสุข อ.กันทรวิชัย จ.มหาสารคาม	ผ้าไหมมัดหมี่	0660724841	4
24	กลุ่มกระเป๋าแฟชั่น หมู่ 22	91 หมู่ที่ 22 ต.ศรีสุข อ.กันทรวิชัย จ.มหาสารคาม	กระเป๋าแฟชั่น	0847959971	4
25	กลุ่มกระเป๋าสายทอง หมู่ 1 บ้านลาด	111 หมู่ที่ 1 ต.ศรีสุข อ.กันทรวิชัย จ.มหาสารคาม	กระเป๋า	0973051098	4
26	กลุ่มทอผ้าย้อมคราม บ้านนาสีนวน	32 หมู่ที่ 17 ต.นาสีนวน อ.กันทรวิชัย จ.มหาสารคาม	ผ้าคลุมไหล่	0952946629	4
27	บ้านไหม ขามเรียง	88 หมู่ที่ 15 ต.ขามเรียง อ.กันทรวิชัย จ.มหาสารคาม	ผ้าคลุมไหล่	0845146994	4
28	กลุ่มทอผ้าฝ้ายและเสื้อผ้า สำเร็จรูปบ้านลาดสามัคคี	162 หมู่ที่ 24 ต.ศรีสุข อ.กันทรวิชัย จ.มหาสารคาม	ชุดเสื้อสุภาพสตรี	0903544825	3
29	กลุ่มทอผ้าฝ้ายแปรรูปบ้าน ลาด	48 หมู่ที่ 13 ต.ศรีสุข อ.กันทรวิชัย จ.มหาสารคาม	เสื้อสำเร็จรูป	0862253644	3
30	กลุ่มทอผ้าฝ้ายแปรรูปบ้าน ลาด	48 หมู่ที่ 13 ต.ศรีสุข อ.กันทรวิชัย จ.มหาสารคาม	เสื้อสุท	0862253644	3

ที่	ชื่อกลุ่ม	ที่อยู่	ผลิตภัณฑ์	เบอร์โทร	ระดับดาว
31	นายพงษ์พิทักษ์ เหล่าเทิบ	162 หมู่ที่ 24 ต.ศรีสุข อ.กันทรวิชัย จ.มหาสารคาม	กระเป๋าทรงเทียม	0917023205	3
32	กลุ่มทอผ้าฝ้ายและเสื่อผ้าสำเร็จรูปบ้านลาดสามัคคี	162 หมู่ที่ 24 ต.ศรีสุข อ.กันทรวิชัย จ.มหาสารคาม	ผ้าไหมลายซัดพื้นฐาน	0903544825	2
33	กลุ่มทอผ้าฝ้ายและตัดเย็บ	89 หมู่ที่ 6 โคกสูง ต.เชียงยืน อ.เชียงยืน จ.มหาสารคาม	เสื่อผ้าสำเร็จรูปหญิง	0810483035	3
34	กลุ่มทอผ้าฝ้ายและตัดเย็บ	89 หมู่ที่ 6 โคกสูง ต.เชียงยืน อ.เชียงยืน จ.มหาสารคาม	ผ้าถุงสำเร็จมัดหมี่ฝ้าย	0810483035	3
35	นางสายทอง ลุนหล้า	121 หมู่ที่ 1 หนองลำใต้ ต.เหล่าบัวบาน อ.เชียงยืน จ.มหาสารคาม	สร้อยคอ หุ้มทองแท้ 100%	0935403125	2
36	กลุ่มผ้าไทยแต่งโครเชต์	3/1 หมู่ที่ 5 บ้านพงโพต ต.หนองสิม อ.บรบือ จ.มหาสารคาม	ผ้าคลุมไหล่แต่งโครเชต์	0895754876	4
37	กลุ่มผ้าไทยแต่งโครเชต์	3/1 หมู่ที่ 5 บ้านพงโพต ต.หนองสิม อ.บรบือ จ.มหาสารคาม	กระโปรง เสื้อผ้าขาวม้าถักโครเชต์	0895754876	3
38	กลุ่มทอผ้าบ้านโคกเสื่อเฒ่า	6/1 หมู่ที่ 7 บ้านโคกเสื่อเฒ่า ต.หนองม่วง อ.บรบือ จ.มหาสารคาม	ผ้าขาวม้า	0908595155	3
39	กลุ่มตุ๊กผ้าขาวม้าแต่งแพชั่น	39 หมู่ที่ 5 บ้านพงโพต ต.หนองสิม อ.บรบือ จ.มหาสารคาม	ผ้าขาวม้าแพชั่น	0828443545	3
40	กลุ่มตุ๊กผ้าขาวม้าแต่งแพชั่น	39 หมู่ที่ 5 บ้านพงโพต ต.หนองสิม อ.บรบือ จ.มหาสารคาม	ชุดเสื้อต่อกระโปรง ผ้าขาวม้า	0828443545	3
41	กลุ่มตุ๊กผ้าขาวม้าแต่งแพชั่น	39 หมู่ที่ 5 บ้านพงโพต ต.หนองสิม อ.บรบือ จ.มหาสารคาม	ชุดเสื้อกระโปรง ผ้าขาวม้า	0828443545	3
42	กลุ่มทอผ้าบ้านบรบือ	553 หมู่ที่ 1 บรบือ ต.บรบือ อ.บรบือ จ.มหาสารคาม	ผ้าไหมพื้นเรียบ	0833445264	3
43	กลุ่มทอผ้าบ้านดอนงัว	9 หมู่ที่ 1 บ้านดอนงัว ต.ดอนงัว อ.บรบือ จ.มหาสารคาม	ผ้าไหมมัดหมี่	0847942497	2
44	กลุ่มทอเสื่อกกบ้านโคกเสื่อเฒ่า	72 หมู่ที่ 7 บ้านโคกเสื่อเฒ่า ต.หนองม่วง อ.บรบือ จ.มหาสารคาม	กระเป๋าสื่อกก	0645095120	2

ที่	ชื่อกลุ่ม	ที่อยู่	ผลิตภัณฑ์	เบอร์โทร	ระดับดาว
45	กลุ่มทอผ้าไหมและฝ้าย หมู่ 6	116 หมู่ที่ 6 บ้านดงมัน ต.หนองม่วง อ.บรบือ จ.มหาสารคาม	ผ้าฝ้ายพื้นเรียบ	0933450977	2
46	กลุ่มทอผ้าไหมและฝ้าย หมู่ 6	116 หมู่ที่ 6 บ้านดงมัน ต.หนองม่วง อ.บรบือ จ.มหาสารคาม	ผ้าทอลายซัด	0933450977	2
47	กลุ่มผ้าไทยแต่งโครเชต์	3/1 หมู่ที่ 5 บ้านพงโพต ต.หนองสิม อ.บรบือ จ.มหาสารคาม	ชุดเดรสผ้าขาวม้า ตกแต่งโครเชต์	0895754876	2
48	กลุ่มแม่บ้านเพิ่มพูนทรัพย์	10 หมู่ที่ 15 ต.นาเชือก อ.นาเชือก จ.มหาสารคาม	เสื่อสตรีผ้าไหมมัดหมี่ (ผ้าไหมมัดหมี่)	0897116958	4
49	กลุ่มทอผ้าบ้านห้วยทราย	31 หมู่ที่ 6 ต.นาเชือก อ.นาเชือก จ.มหาสารคาม	ผ้าคลุมไหล่	0850661436	4
50	ทรัพย์ทวีผ้าไทย	4 หมู่ที่ 15 ต.นาเชือก อ.นาเชือก จ.มหาสารคาม	ผ้าไหมมัดหมี่	0834624531	4
51	ภูเวียง ช่อชู	43 หมู่ที่ 1 กุดน้ำใส ต.หนองเม็ก อ.นาเชือก จ.มหาสารคาม	ผ้าไหมมัดหมี่	0934488948	4
52	ภูเวียง ช่อชู	43 หมู่ที่ 1 กุดน้ำใส ต.หนองเม็ก อ.นาเชือก จ.มหาสารคาม	ผ้าขาวม้าฝ้าย (ผ้าลายซัด)	0934488948	4
53	กลุ่มแม่บ้านเพิ่มพูนทรัพย์	10 หมู่ที่ 15 ต.นาเชือก อ.นาเชือก จ.มหาสารคาม	เสื่อผ้าสำเร็จรูป	0897116958	3
54	กลุ่มทอผ้าไหมบ้านกุดน้ำใส	56 หมู่ที่ 1 ต.หนองเม็ก อ.นาเชือก จ.มหาสารคาม	ผ้าไหมมัดหมี่	0981632756	3
55	กลุ่มทอผ้าไหมบ้านหนองกลางโคก	42 หมู่ที่ 7 ต.หนองเรือ อ.นาเชือก จ.มหาสารคาม	ผ้าไหมมัดหมี่	0801798928	3
56	กลุ่มทอผ้าบ้านห้วยทราย	31 หมู่ที่ 6 ต.นาเชือก อ.นาเชือก จ.มหาสารคาม	ผ้าไหมมัดหมี่	0850661436	3
57	กลุ่มทอผ้าไหมผ้าฝ้ายแปรรูปบ้านห้วยหลาวเหนือ	13 หมู่ที่ 15 ห้วยหลาวเหนือ ต.เขวาไร่ อ.นาเชือก จ.มหาสารคาม	ผ้าฝ้ายย้อมสีธรรมชาติ	0807707895	3
58	กลุ่มปลูกหม่อนเลี้ยงไหมบ้านโคกลำ ม.10	27 หมู่ที่ 10 โคกลำ ต.หนองบัว อ.พยัคฆภูมิพิสัย จ.มหาสารคาม	ผ้าพันคอย้อมสีธรรมชาติ	0807639961	5
59	อีสานไหมงามร้อยแก่นสารสินธุ์	128 หมู่ที่ 9 หนองกลางดง ต.การแอน อ.พยัคฆภูมิพิสัย จ.มหาสารคาม	ผ้าไหมมัดหมี่	0862327074	5

ที่	ชื่อกลุ่ม	ที่อยู่	ผลิตภัณฑ์	เบอร์โทร	ระดับดาว
60	กลุ่มทอผ้าไหมย้อมสีธรรมชาติจากไม้มงคลบ้านโคกล่าม	64 หมู่ที่ 10 โคกล่าม ต.หนองบัว อ.พยัคฆภูมิพิสัย จ.มหาสารคาม	ผ้าไหมมัดหมี่	0630376778	4
61	กลุ่มสัมมาชีพทอผ้าไหมสีธรรมชาติ	34 หมู่ที่ 10 โคกล่าม ต.หนองบัว อ.พยัคฆภูมิพิสัย จ.มหาสารคาม	ผ้าไหมมัดหมี่	-	3
62	กลุ่มทอผ้าฝ้ายและผ้าไหมบ้านจัวบา	8 หมู่ที่ 1 บ้านจัวบา ต.จัวบา อ.วาปีปทุม จ.มหาสารคาม	ผ้าพันคอฝ้าย	0628190460	4
63	กลุ่มหัตถกรรมทอผ้าไหม	30 หมู่ที่ 2 บ้านจัวบา ต.จัวบา อ.วาปีปทุม จ.มหาสารคาม	ผ้าไหมมัดหมี่	0814937015	4
64	กลุ่มแม่บ้านทอผ้าไหมและผ้าฝ้าย หมู่ 2 ตำบลจัวบา	21 หมู่ที่ 2 บ้านจัวบา ต.จัวบา อ.วาปีปทุม จ.มหาสารคาม	ผ้าไหมมัดหมี่	0857574531	3
65	กลุ่มหัตถกรรมทอผ้าไหม	30 หมู่ที่ 2 บ้านจัวบา ต.จัวบา อ.วาปีปทุม จ.มหาสารคาม	ผ้าไหมพื้นเรียบ	0814937015	3
66	นางสุรภา ศรีมังคละ	109 หมู่ที่ 16 บ้านหนองแวงพัฒนา ต.ขามป้อม อ.วาปีปทุม จ.มหาสารคาม	กระเป๋าหนังแท้	08522404428	3
67	นางสุรภา ศรีมังคละ	109 หมู่ที่ 16 บ้านหนองแวงพัฒนา ต.ขามป้อม อ.วาปีปทุม จ.มหาสารคาม	รองเท้าหนังวัวแท้	08522404428	3
68	กลุ่มทอผ้าฝ้ายบ้านนาเมือง	71 หมู่ที่ 14 บ้านนาเมือง ต.นาข่า อ.วาปีปทุม จ.มหาสารคาม	ผ้ามัดหมี่	0642103655	3
69	กลุ่มทอผ้าบ้านโนน	185 หมู่ที่ 12 บ้านโนน ต.ขามป้อม อ.วาปีปทุม จ.มหาสารคาม	ผ้าขาวม้า	082-1676305	3
70	กลุ่มทอผ้าบ้านชาดน้อย	71 หมู่ที่ 3 บ้านชาดน้อย ต.หัวเรือ อ.วาปีปทุม จ.มหาสารคาม	ผ้าไหมมัดหมี่	0621652819	3
71	กลุ่มทอผ้าบ้านชาดน้อย	71 หมู่ที่ 3 บ้านชาดน้อย ต.หัวเรือ อ.วาปีปทุม จ.มหาสารคาม	ผ้าฝ้ายมัดหมี่	0621652819	3
72	แม่ระนาดผ้าไทย	35 หมู่ที่ 7 บ้านหนองเสือ ต.หนองทุ่ม อ.วาปีปทุม จ.มหาสารคาม	ผ้าขาวม้า	0924904277	3
73	แม่ระนาดผ้าไทย	35 หมู่ที่ 7 บ้านหนองเสือ ต.หนองทุ่ม อ.วาปีปทุม จ.มหาสารคาม	ผ้าฝ้ายมัดหมี่	0924904277	3

ที่	ชื่อกลุ่ม	ที่อยู่	ผลิตภัณฑ์	เบอร์โทร	ระดับดาว
74	กลุ่มทอผ้าฝ้ายและผ้าไหมบ้านจัวบา	8 หมู่ที่ 1 บ้านจัวบา ต.จัวบา อ.วาปีปทุม จ.มหาสารคาม	ผ้าทอลายขัด	0628190460	2
75	กลุ่มทอผ้าฝ้ายและผ้าไหมบ้านจัวบา	8 หมู่ที่ 1 บ้านจัวบา ต.จัวบา อ.วาปีปทุม จ.มหาสารคาม	ผ้าคลุมไหล่	0628190460	2
76	นางสุรภา ศรีมังคละ	109 หมู่ที่ 16 บ้านหนองแวงพัฒนา ต.ขามป้อม อ.วาปีปทุม จ.มหาสารคาม	เข็มขัดหนังแท้	08522404428	2
77	กลุ่มหัตถกรรมทอผ้าไหม	30 หมู่ที่ 2 บ้านจัวบา ต.จัวบา อ.วาปีปทุม จ.มหาสารคาม	ผ้าไหมพื้นเรียบ	0814937015	1
78	กลุ่มทอผ้าสี่ใบขีด	53 หมู่ที่ 4 บ้านดงน้อย ต.พระธาตุ อ.นาคนูน จ.มหาสารคาม	ผ้าสี่ใบขีด	0880508228	4
79	กลุ่มทอผ้าบ้านแก่น้อย	70 หมู่ที่ 4 บ้านแก่น้อย ต.ดงบัง อ.นาคนูน จ.มหาสารคาม	ผ้าคลุมไหล่ย้อมสีธรรมชาติ	0981603002	3
80	กลุ่มพัฒนาผ้าทอบ้านหนองจิก	33 หมู่ที่ 7 บ้านหนองจิก ต.พระธาตุ อ.นาคนูน จ.มหาสารคาม	ผ้าขึ้นตีนแดง	0860599577	3
81	กลุ่มพัฒนาผ้าทอบ้านหนองจิก	33 หมู่ที่ 7 บ้านหนองจิก ต.พระธาตุ อ.นาคนูน จ.มหาสารคาม	ผ้าทอลายขัด	0860599577	3
82	กลุ่มทอผ้าไหมบ้านยางตลาด	127 หมู่ที่ 9 ต.ยางสีสุราช อ.ยางสีสุราช จ.มหาสารคาม	ผ้าไหมมัดหมี่ลายเจษฎา(พานพุ่ม)	0992048215	5
83	กลุ่มทอผ้าไหมบ้านยางตลาด	127 หมู่ที่ 9 ต.ยางสีสุราช อ.ยางสีสุราช จ.มหาสารคาม	ผ้าไหมมัดหมี่ลายปีกหงส์	0992048216	4
84	กลุ่มทอผ้าบ้านป่าตอง	63 หมู่ที่ 3 บ้านป่าตอง ต.บ้านกู่ อ.ยางสีสุราช จ.มหาสารคาม	ผ้าไหมมัดหมี่ลายปักแปบ	0860692923	4
85	กลุ่มปลูกหม่อนเลี้ยงไหมวิสาหกิจชุมชนบ้านหนองบัวแปะ	32 หมู่ที่ 1 หนองบัวแปะ ต.สร้างแข่ง อ.ยางสีสุราช จ.มหาสารคาม	ผ้ามัดหมี่จากสีธรรมชาติลายขอเจ้าฟ้า	0885184306	4
86	กลุ่มปลูกหม่อนเลี้ยงไหมวิสาหกิจชุมชนบ้านหนองบัวแปะ	32 หมู่ที่ 1 หนองบัวแปะ ต.สร้างแข่ง อ.ยางสีสุราช จ.มหาสารคาม	ผ้าไหมมัดหมี่จากสีธรรมชาติลายนาคนาคี	0885184307	4
87	กลุ่มผลิตภัณฑ์ผ้าไหมบ้านโนนแห่	1 หมู่ที่ 5 โนนแห่ ต.บ้านกู่ อ.ยางสีสุราช จ.มหาสารคาม	ผ้าขาวม้าฝ้าย	0847430757	3

ที่	ชื่อกลุ่ม	ที่อยู่	ผลิตภัณฑ์	เบอร์โทร	ระดับดาว
88	กลุ่มทอผ้าไหมบ้านหนองกอก	15 หมู่ที่ 3 ต.ยางสีสุราช อ.ยางสีสุราช จ.มหาสารคาม	ผ้าไหมมัดหมี่	0943244137	3
89	กลุ่มทอผ้าฝ้ายบ้านหนองหญ้าปล้อง	28 หมู่ที่ 6 บ้านหนองหญ้าปล้อง ต.บ้านกู่ อ.ยางสีสุราช จ.มหาสารคาม	ผ้าคลุมไหล่	0985463878	3
90	กลุ่มทอผ้าไหมบ้านโพธิ์ชัย	87 หมู่ที่ 10 บ้านโพธิ์ชัย ต.ยางสีสุราช อ.ยางสีสุราช จ.มหาสารคาม	ผ้าไหมมัดหมี่	-	3
91	กลุ่มพัฒนาอาชีพทอผ้าไหมบ้านหนองบัว	58 หมู่ที่ 15 ต.กุดรัง อ.กุดรัง จ.มหาสารคาม	ผ้าคลุมไหล่	0648833297	4
92	กลุ่มแปรรูปผ้าฝ้าย ม.7 บ้านดอนโม่ง	179 หมู่ที่ 7 ต.กุดรัง อ.กุดรัง จ.มหาสารคาม	ผ้าฝ้ายมัดหมี่	0959062315	4
93	กลุ่มผ้าไหมบ้านหนองบัว ม.2	62 หมู่ที่ 2 ต.กุดรัง อ.กุดรัง จ.มหาสารคาม	ผ้าทอลายขัด	0857451170	3
94	กลุ่มแปรรูปผ้าฝ้าย ม.7 บ้านดอนโม่ง	179 หมู่ที่ 7 ต.กุดรัง อ.กุดรัง จ.มหาสารคาม	ผ้าฝ้ายทอลายขัด	0959062315	3
95	กลุ่มทอผ้าไหมและผ้าฝ้าย ม.7 บ้านดอนโม่ง	236 หมู่ที่ 7 ต.กุดรัง อ.กุดรัง จ.มหาสารคาม	ผ้าทอลายขัด	0918637271	3
96	กลุ่มทอผ้าไหมและผ้าฝ้าย ม.7 บ้านดอนโม่ง	236 หมู่ที่ 7 ต.กุดรัง อ.กุดรัง จ.มหาสารคาม	ผ้าฝ้ายลายสร้อยดอกหมาก	0918637271	3
97	กลุ่มทอผ้าฝ้ายและมัดหมี่บ้านดอนโม่ง	49 หมู่ที่ 7 ต.กุดรัง อ.กุดรัง จ.มหาสารคาม	ผ้าฝ้ายมัดหมี่ลายสร้อยดอกหมาก	0817298939	3
98	กลุ่มทอผ้าฝ้ายแปรรูปบ้านหัวช้างหมู่ที่ 4	26 หมู่ที่ 4 ต.กุดรัง อ.กุดรัง จ.มหาสารคาม	เสื้อสำเร็จรูป	0934951164	3
99	กลุ่มทอผ้าฝ้ายแปรรูปบ้านหัวช้างหมู่ที่ 4	26 หมู่ที่ 4 ต.กุดรัง อ.กุดรัง จ.มหาสารคาม	ผ้าทอลายขัด	0934951164	3
100	กลุ่มแปรรูปและตัดเย็บ ม.16 บ้านกุดรัง	1 หมู่ที่ 16 ต.กุดรัง อ.กุดรัง จ.มหาสารคาม	ผ้าทอลายขัด	0857543837	3
101	กลุ่มผ้าฝ้ายแปรรูปกุดรัง	199 หมู่ที่ 7 ต.กุดรัง อ.กุดรัง จ.มหาสารคาม	เสื้อสำเร็จรูปบุรุษ	0918658941	3
102	กลุ่มผ้าฝ้ายแปรรูปกุดรัง	199 หมู่ที่ 7 ต.กุดรัง อ.กุดรัง จ.มหาสารคาม	ผ้าทอลายขัด	0918658941	3

ที่	ชื่อกลุ่ม	ที่อยู่	ผลิตภัณฑ์	เบอร์โทร	ระดับดาว
103	กลุ่มทอผ้าฝ้ายบ้านหนองปาน	42 หมู่ที่ 3 ต.กุดรัง อ.กุดรัง จ.มหาสารคาม	ผ้าคลุมไหล่	0857455587	3
104	กลุ่มผ้าฝ้ายแปรรูปกุดรัง	199 หมู่ที่ 7 ต.กุดรัง อ.กุดรัง จ.มหาสารคาม	เสื้อสำเร็จรูปสตรี	0918658941	2
105	กลุ่มทอผ้าไหมบ้านกุดรัง	110 หมู่ที่ 1 ต.กุดรัง อ.กุดรัง จ.มหาสารคาม	ผ้าไหมมัดหมี่ลายสร้อยดอกหมาก	0857430485	1
106	กลุ่มทอผ้าไหมบ้านกุดรัง	110 หมู่ที่ 1 ต.กุดรัง อ.กุดรัง จ.มหาสารคาม	ผ้าทอลายขัด	0857430485	1
107	กลุ่มทอผ้าตีนจก	120 หมู่ที่ 1 กุดปลาตุก ต.กุดปลาตุก อ.ชื่นชม จ.มหาสารคาม	ผ้าตีนจก/ผ้าทอลายขัด	0841321030	3
108	กลุ่มทอผ้าตีนจก	120 หมู่ที่ 1 กุดปลาตุก ต.กุดปลาตุก อ.ชื่นชม จ.มหาสารคาม	ผ้าขาวม้า	0841321030	3
109	กลุ่มทอผ้าตีนจก	120 หมู่ที่ 1 กุดปลาตุก ต.กุดปลาตุก อ.ชื่นชม จ.มหาสารคาม	ผ้าคลุมไหล่	0841321030	3

จัดทำโดย

สำนักงานพัฒนาชุมชนจังหวัดมหาสารคาม

ศาลากลางจังหวัดมหาสารคาม

ถนนเลี้ยวเมืองมหาสารคาม-ร้อยเอ็ด ตำบลเวียงน้ำ

อำเภอเมืองมหาสารคาม จังหวัดมหาสารคาม 44000

โทรศัพท์/โทรสาร 0 4377 7351

E-mail : cddmahasarakham@hotmail.co.th

<https://mahasarakham.cdd.go.th>